

Europos
Komisija

[2015 M. RUDUO ▶ NR. 54]

panorama

inforegio

► Energetikos sąjungos įgalinimas

Su sanglaudos
politikos parama

- Investicijų telkimas
Europos ekonomikai
paremti
- Regionų pokyčiai
įgyvendinant
pažangias
specializacijas
- Pajėgumų stiprinimas
ir veiksmingas viešasis
administravimas

Regioninės
ir miestų
politikos

► **REDAKCIJOS SKILTIS** 3

Corina Crețu, už regioninę politiką atsakinga Europos Komisijos narė

TEMA

► **ENERGETIKOS SĄJUNGOS ĮGALINIMAS** 4-7

► **SUTELKTA ES FONDŲ PARAMA TVARIAI GRAIKIJOS ATEIČIAI** 8-9

INTERVIU

► **GRAIKIJA – TESALIJOS DĖMESYS KRYPSTA Į ATEITĮ** 10-11

Dr. Kostas Agorastos, Tesalijos regiono valdytojas

► **REGIONAI – TOLESNIO AUGIMO PRADININKAI** 12-13

Markku Markkula, Regionų komiteto pirmininkas

► **VADOVAVIMAS – SLOVAKIJOS RANKOSE** 14-15

Ľubomir Važny, ministro pirmininko pavaduotojas investicijų klausimais

► **ESTIJA: DĖMESYS KONKURENCINGUMUI IR AUGIMUI** 16-17

Sven Sester, finansų ministras

► **PARAMA VEIKSMINGAM VIEŠAJAM ADMINISTRAVIMUI** 18-19

► **INFORMACIJOS APIE ES FONDUS SKLAIDA VIETOS LYGMENIU** 20-21

► **PILIEČIŲ INFORMUOTUMAS APIE ES REGIONINĘ POLITIKĄ IR JOS SUVOKIMAS** 22-23

Naujausios „Eurobarometro“ apklausos rezultatai

► **REGIONINIŲ EKONOMIKŲ POKYČIAI ĮGYVENDINANT PAŽANGIAŠIAS SPECIALIZACIJAS** 24-29

► **2015 M. „REGIOSTARS“** 30-31

► **SAVAIS ŽODŽIAIS** 32-35

2014–2020 m. sanglaudos politikos suinteresuotųjų subjektų požiūriai

► **NAUJIENOS GLAUSTAI** 36-37

► **NAUJAS SĄNAUDŲ IR NAUDOS ANALIZĖS PROJEKTŲ VERTINIMO SRITYJE VADOVAS** 38-39

► **„EUROPA 2020“ PAŽANGOS VERTINIMAS** 40-41

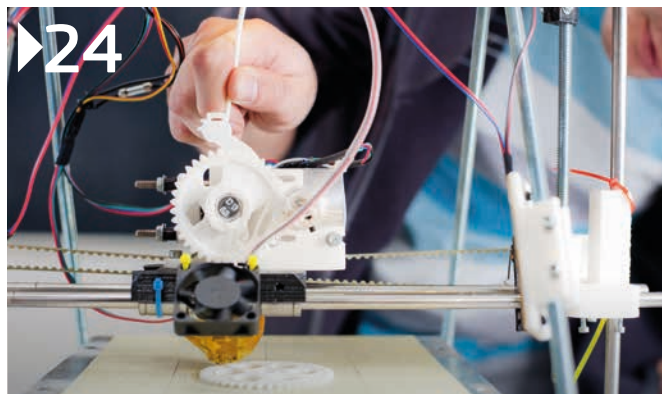
► **PROJEKTAI** 42-43

Danijoje ir Graikijoje įgyvendintų projektų pavyzdžiai

► **DARBOTVARKĖ** 44

Viršelis: išbandomi bangų energijos gaminimo įrenginiai („Wave Hub“, Jungtinė Karalystė).

Nuotraukos (puslapiai):
 Viršelis: iliustracija pateikė „Wave Hub Ltd.“
 3, 8, 19, 28-29, 31, 37, 38 p.: © Europos Komisija
 4-7 p.: Jungtinė Karalystė: iliustracija pateikė Vello architektūros mokykla – Kardinio universitetas; Estija: © Kaarel Langemets; Prancūzija: Laurent Ghekiere © Union sociale pour l’habitat
 9 p.: © „Discoveroom“
 10-11 p.: © Tesalijos regionas
 12 p.: © Regionų komitetas
 13, 26 p.: © „Shutterstock“
 14-15 p.: Slovakijos Respublikos Vyriausybės kanceliarija
 16 psl.: © Finansų ministerija, Estija
 17 p.: © Seaplane Harbour / A.-Maasik
 21 p.: © Maciej Śmiarowski / KPRM
 32-35 p.: Airija © MEFS; Lietuva © Finansų ministerija, Lietuva; Portugalija © azores.gov.pt
 36 p.: © INSULEUR/Clément Bonnay
 42-43 p.: Graikija © „Incredibblue“; Danija © „Little Smart Things“

Šis žurnalas spausdinamas anglų, prancūzų, vokiečių, bulgarų, graikų, ispanų, italų, lenkų ir rumunų kalbomis naudojant perdirbtą popierių. Internete jį galima skaityti 22 kalba adresu:

http://ec.europa.eu/regional_policy/lt/information/publications/panorama-magazine/

Šio leidimo turinys buvo baigtas rugpjūtis 2015 m. birželio mėn.

TEISINIS PRANEŠIMAS

Nei Europos Komisija, nei joks kitas jos vardu veikiantis asmuo negali būti laikomas atsakingu nei už šio leidinio informacijos panaudojimą, nei už klaidas, kurių galėjo likti nepaisant kruopštaus ruošimo ir tikrinimo. Šis leidinys nebūtinai atspindi Europos Komisijos požiūrį ar nuomonę.

ISSN 1725-8227

© Europos Sąjunga, 2015 m.

Leidžiama atgaminti, jei nurodomas šaltinis.

Naudoti ir atgaminti medžiaga, kurios autorių teisės priklauso trečiajai šaliai, galima tik turint autorių teisių turėtojo leidimą.

► REDAKCIJOS SKILTIS

Corina Crețu
*Europos Komisijos narė,
 atsakinga už regioninę politiką*

Vadovaudamasi neseniai priimtu susitarimu dėl naujos paramos Graikijai programos, Komisija paskelbė, kad iki 2020 m. iš ES biudžeto lėšų Graikijos ekonominiam augimui ir darbo vietų kūrimui bus skirta 35 mlrd. eurų.

Didelę paramą Graikijos ekonomikos gaivinimui skirs Europos struktūriniai ir investicijų fondai. Pagal 2014 m. gruodį priimtas veiksmų programas Graikija 2014–2020 m. laikotarpiu turėtų gauti daugiau kaip 20 mlrd. eurų paramą investicijoms į mokslinius tyrimus ir inovacijas, IRT, MVĮ konkurencingumą, energijos vartojimo efektyvumą, tvarią miestų plėtrą, švietimą ir socialinę įtrauktį. Dabar Graikijos valdžios institucijos turi galimybę pradėti įgyvendinti šiuos tikslus.

Energetikos sąjunga

Aktyviai dalyvavome energetikos sąjungos paketo, kurį 2015 m. vasarį priėmė Komisija, rengime. Šis paketas nustato atsparią ir perspektyvinę klimato kaitos politiką vykdančios energetikos sąjungos strategiją. Energetikos strategijai ypač reikšmingas stiprus regioninis matmuo, todėl ES sanglaudos politika atliks svarbų vaidmenį įgyvendinant energetikos sąjungą. Tai bus atliekama gerokai didinant finansavimą, skirtą mažai anglies dioksido išskiriančių technologijų ekonomikos plėtrai (įskaitant investicijas į tvarią energiją – energijos vartojimo efektyvumą ir pažangiuosius energijos paskirstymo tinklus – bei tvarų daugiarūšį judumą mieste). Valstybės narės savo partnerystės susitarimuose šioms sritims jau numatė skirti apie 38 mlrd. eurų.

„Open Days“

Šių metų OPEN DAYS tema – „Europos regionai ir miestai: investavimo ir augimo partneriai“. 2015 m. Europos regionų ir miestų savaitės metu daugiausia dėmesio bus skirta MVĮ ir darbo vietų kūrimui, bendrajai skaitmeninio turinio rinkai, energetikai ir miestų bei kaimų plėtrai.

Maždaug 351,8 mlrd. eurų sanglaudos politikos lėšų 2014–2020 m. laikotarpiu planuojama investuoti į Europos regionus, miestus ir realiąją ekonomiką, todėl ši politika yra pagrindinė ES finansavimo priemonė. 2015 m. OPEN DAYS forumas nacionalinio ir regioninio lygmens vadovaujančiosioms institucijoms, paramos gavėjams ir ES institucijoms suteiks puikią progą pasidalinti požiūriais ir išplėtoti tinkamus, pragmatiškus šių lėšų įgyvendinimo metodus.

OPEN DAYS metu taip pat bus surengti baigiamieji 2015 m. „RegioStars“ apdovanojimai. Juose dar kartą bus atkreiptas dėmesys į naujoviškiausius ir labiausiai įkvepiančius ES sanglaudos politikos lėšomis remiamus projektus – jų intriguojančias ir originalias iniciatyvas, įgyvendintas pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo bei miestų pertvarkos srityje. Iš 143 paraiškų atrinkta 17 projektų, pretenduosiančių į šiuos prestižinius apdovanojimus.

▶ ENERGETIKOS SĄJUNGOS ĮGALINIMAS

Energetikos sąjungos paketą 2015 m. vasarį priėmė Europos Komisija. Šiuo paketu nustatoma atsparios ir perspektyvinę klimato kaitos politiką vykdančios energetikos sąjungos strategija. Energetikos sąjungos paketo rengime aktyviai dalyvavo Regioninės ir miestų politikos generalinis direktoratas. Įgyvendindamas investavimo programas, jis atliks svarbų vaidmenį mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomiką paverčiant Europos tikrove.

Naujoji energetikos sąjungos strategija apima penkis glaudžiai susijusius ir vienas kitą sustiprinančius politikos matmenis:

- ▶ Energetinis saugumas.
- ▶ Visiškai integruota energijos vidaus rinka.
- ▶ Energijos vartojimo efektyvumas.
- ▶ Ekonomikos priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas.
- ▶ Moksliniai tyrimai, inovacijos ir konkurencingumas.

Šiose srityse sanglaudos politika atlieka svarbų vaidmenį – ji sutelkia tinkamas investicijas ir padeda jas įgyvendinti. Pagrindinis sanglaudos politikos indėlis – daugiau lėšų mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikai, aktyvesnis finansinių priemonių naudojimas, daugiau techninės pagalbos ir veiksmingesnis pajėgumų stiprinimas. Visa tai valstybėms narėms ir regionams padės plėtoti ir įgyvendinti atitinkamus projektus. Šios investicijos pastebimai prisidės prie visų energetikos sąjungos strategijos matmenų.

Gyvybiškai svarbus ryšys

Sanglaudos politika yra esminis energetikos sąjungos strategijos veiksnys – ji užtikrina tiesioginį ryšį tarp politikos formuotojų regionuose ir miestuose. Regioninės ir miestų politikos generalinis direktoratas yra sukaupęs ilgalaikę patirtį tarpvalstybiniame, regioniniame ir vietos lygmenyse – tai būtina sąlyga praktiniam energetikos sąjungos įgyvendinimui.

Pagal 2014–2020 m. laikotarpio valstybių narių veiksmų programas apie 39 mlrd. eurų skirti investicijoms į mažo anglies

dioksido kiekio technologijas (pagal 4-ąjį teminį tikslą) – ši suma dvigubai didesnė nei ankstesniu programavimo laikotarpiu. Mažai anglies dioksido išskiriančių technologijų ekonomika apima tiek investicijas į tvarią energiją (energijos vartojimo efektyvumą ir pažangiuosius energijos paskirstymo tinklus), tiek į tvarų daugiarūšį judumą mieste (įskaitant šios srities mokslinius tyrimus ir inovacijas).

Finansavimas skiriamas ir transporto priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimui, modaliniam perėjimui transporto srityje ir pažangiųjų energijos paskirstymo tinklų infrastruktūrai (pagal 7-ąjį teminį tikslą).

Investavimo prioritetai

Investuojant į tvarią energiją, daug dėmesio skiriama energijos vartojimo efektyvumui, ypač būstuose ir viešuosiuose pastatuose (ar kitose viešosiose infrastruktūrose), taip pat įmonėse (susitelkiant į MVĮ). Didelė lėšų dalis skiriama investicijoms į atsinaujinančiąją energiją, didelio naudingumo termifikaciją ir centralizuotą šildymą bei pažangiuosius energijos paskirstymo tinklus.

Sanglaudos politika taip pat remia investicijas į pažangią energijos ir dujų paskirstymo, laikymo ir perdavimo sistemų infrastruktūrą – daugiausia mažiau išsivysčiusiuose regionuose. Tokia infrastruktūra turi prisidėti prie pažangių sistemų plėtos ir papildyti investicijas, kuriomis remiamas perėjimas prie mažai anglies dioksido išskiriančių technologijų ekonomikos.

Sanglaudos politikos lėšomis taip pat remiamas transporto sektoriaus priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas, energijos vartojimo efektyvumo didinimas ir modalinio perėjimo transporto srityje siekis. Daugiausia investicijų bus skirta tvariam daugiarūšiam miestų transportui, geležinkelių transportui, vandens keliams, kelionių daugiarūšio transporto priemonėmis supaprastinimui, pažangioms transporto sistemoms, švaresnėms viešojo transporto priemonėms ir alternatyvioms kuro rūšims.

JUNGTINĖ KARALYSTĖ

ERPF finansavimas – pirmajam pažangiam, teigiamu anglies dioksido balansu pasižyminčiam namui

Privačių investicijų pritraukimas

Tikimasi, kad privataus finansavimo šaltiniai padengs didžiąją energijos srities investicijų dalį, kadangi projektai dažnai suteikia pajamų parduodant atsinaujinančiąją energiją, o investicijos į energijos suvartojimo efektyvumą lemia mažesnes sąskaitas už energiją. Jeigu projekto rėmėjai negali pritraukti pakankamo finansavimo iš rinkos, arba projektai nepajėgia užtikrinti visiškos investicijų grąžos, gali būti teikiama viešojo parama.

Siekiant geriau išnaudoti ribotą viešąjį finansavimą, padidintas finansinių priemonių naudojimas. Komisijos investavimo plane numatyta, kad maždaug 20 proc. investicijų į mažo anglies dioksido kiekio technologijų projektus bus remiama naudojant finansines priemones.

Teikdamas paramą paskolomis, garantijomis ir kapitalu, ES finansavimas sukuria svertą papildomam viešajam ir privačiam finansavimui. Kiti finansinių priemonių (ypač paskolų ir kapitalo) pranašumai – dėl atnaujinamojo pobūdžio jie paramą gali

Kardifo universiteto (Velsas) mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų specialistai sukūrė ir pastatė pirmąjį Jungtinėje Karalystėje taupiai energiją vartojantį pažangų namą, kuris į nacionalinį elektros tinklą išskiria daugiau energijos nei pats suvartoja.

Šis namas buvo sukurtas ir pastatytas kaip Velso mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų mokslinių tyrimų instituto projekto SOLCER dalis, jį iš dalies finansavo ERPF. Statant šį teigiamu anglies dioksido balansu pasižymintį namą pirmą kartą suderintas tikslas sumažinti energijos poreikį, užtikrinti atsinaujinančiosios energijos tiekimą ir energijos kaupimą.

Siekiant kaip galima mažesnio energijos poreikio, buvo pasirūpinta ypač stipria termine izoliacija, sumažinančia oro nuotėkį. Naujoviškas, energijos vartojimo efektyvumą užtikrinantis namas buvo pastatytas naudojant mažo anglies dioksido kiekio cementą ir struktūrines izoliuotas plokštes. Į pietus nukreiptas stogas dengtas glazūruotomis saulės energijos plokštėmis ir puikiai suderinta su viso namo struktūra, todėl žemiau stogo esanti erdvė natūraliai apšviečiama.

ESTIJA

Finansavimas daugiabučių pastatų renovavimui

2009 m., finansinės ir ekonominės krizės įkarštyje, Estija inicijavo paskolų daugiabučiams pastatams fondą. Ji tapo pirmąja šalimi, ES struktūrinių fondų lėšas paskyrusia daugiabučių pastatų renovacijų programoms. Ši priemonė sutelkė 17,7 mln. eurų ERPF lėšų, 28,8 mln. paskolos iš Europos Tarybos vystymo banko ir 20,2 mln. eurų iš nacionalinių išteklių. Priemonę įgyvendino KREDEX, nacionalinis skatinimo plėtros bankas (fondo valdytojas), ir du komerciniai bankai (atlikę finansinių tarpininkų vaidmenį).

Iki 2014 m. lapkričio buvo renovuota daugiau kaip 600 pastatų, tad daugiau kaip 22000 butuose pagerėjo energijos vartojimo efektyvumas ir gyvenimo sąlygos. Ši sistema, kurią galima derinti su pagalba projektų plėtrai ir rezultatais grindžiamomis subsidijomis, nutiesė kelią šio sektoriaus privačiam finansavimui 2014–2020 m. laikotarpiu.

34 p. skaitykite straipsnį apie energijos vartojimo efektyvumą gerinančią daugiabučių namų renovaciją [Lietuvoje](#).

užtikrinti ir pasibaigus programavimo laikotarpiui. Subsidijos gali būti naudojamos kaip priedas prie paramos, pavyzdžiui, atliekant esminę pastatų renovaciją, viršijančią mažiausius teisinius energinio efektyvumo reikalavimus, siekiant padėti plėtoti naujoviškas technologijas ir spręsti socialines problemas.

Vis dėlto būtina, kad valstybės narės ir regionai užtikrintų, kad viešasis finansavimas papildytų ir sukurtų svertą privačiam investavimui (užuot jį pakeitęs).

Finansinės priemonės

Vadovaujančiosios institucijos raginamos iširti, ar gali geriau išnaudoti finansines priemones, kad šių poveikis būtų didesnis. Jų įgyvendinimą galima palengvinti naudojant iš anksto parengtas priemones, pvz., paskolas energijos vartojimo efektyvumo ir atsinaujinančiosios energijos gyvenamuosiuose pastatuose stiprinimui ir „paskolas renovacijai“.

Europos investicijų bankas ir Komisija inicijavo specifinę techninės pagalbos platformą „*fi-compass*“, kuri suteikia praktinių techninių žinių ir mokymosi naudotis finansinėmis priemonėmis įrankių. „*fi-compass*“ svetainėje pateikiami rekomendaciniai dokumentai, vadovai ir atvejų tyrimai, skirti vadovaujančiosioms institucijoms, finansiniams tarpininkams ir kitoms suinteresuotosioms šalims.

Vadovaujančiųjų institucijų tinklas

Siekdami padėti valstybėms narėms įgyvendinti investicijas į energetiką, Regioninės ir miestų politikos generalinis direktoratas bei Energetikos generalinis direktoratas inicijavo neformalų energetikos ir vadovaujančiųjų institucijų tinklą (EMA). Šio tinklo tikslas – reguliariai draugėn suburti energetikos institucijų ir sanglaudos politikos vadovaujančiųjų institucijų atstovus, kad būtų užtikrintas kokybiškas dialogas ir optimizuotas projektų tikslingumas.

Dalyvavimas tinkle nariams padeda suvokti ryšius tarp energetikos sąjungos politikos tikslų bei sanglaudos politikos fondų bei sukurti viziją, kaip investicijų į energetiką poreikius suderinti su regionų poreikiais, aptarti iššūkius ir rasti sprendimus.

Pažangioji specializacija

Regioninės ir miestų politikos generalinis direktoratas, Energetikos generalinis direktoratas ir Komisijos jungtinis mokslinių tyrimų centras 2015 m. gegužę drauge sukūrė energetikos pažangiosios specializacijos platformą. Pagrindinis Jungtiniame mokslinių tyrimų centre Sevilijoje įkurtos platformos objektas – energetikos inovacijos ir platesnė energetikos projektų ES regionuose ir miestuose aprėptis ([daugiau informacijos rasite „Panorama“ Nr. 53](#)).

Tvari energija yra vienas populiariausių pažangiosios specializacijos prioritetų. Daugiau kaip 100 valstybių narių ir regionų – t. y. du trečdaliai užsiregistravusiųjų pažangiosios specializacijos platformoje – savo nacionalinių ar regioninių pažangiosios specializacijos strategijų prioritetu pasirinko tvarios energijos srities mokslinius tyrimus, technologinę plėtrą ir inovacijas.

Energijos *acquis* – paskata įgyvendinimui

Vis dar esama nemažai sričių, kuriose bendrai priimti ES teisės aktai nėra tinkamai perkelti į nacionalinį lygmenį. Paprastai ši situacija lemia pažeidimo procedūrų inicijavimą tam tikroms valstybėms narėms. Šios procedūros gali būti ilgos ir sudėtingos. Naujasis reformuotos sanglaudos politikos išankstinis

procesas, vadinamas „išankstinėmis sąlygomis“, leidžia atitinkamas teisės aktų nuostatas įgyvendinti kaip išankstinę sąlygą finansavimui gauti.

Nemaža dalis šių „išankstinių sąlygų“ yra tiesiogiai susijusios su energetikos srities ES direktyvomis, pvz., Pastatų energinio naudingumo direktyva, Energijos vartojimo efektyvumo direktyva ar Atsinaujinančiosios energijos šaltinių direktyva. Tai papildoma paskata valstybėms narėms laikytis susitaro veiksmų plano. Šios sąlygos įrodė esančios svarbi paskata veikti. Jos jau paskatino valstybes nares atitinkamą ES energetikos *acquis* perkelti į nacionalines sistemas.

Lyderystė ir trūkstama grandis

ES pastatų energinio naudingumo direktyva bei Atsinaujinančiosios energijos šaltinių direktyva paskatino patobulinti nacionalinius pastatų kodeksus ir sustiprinti energijos vartojimo efektyvumo standartus statybų ir renovacijos srityse.

PRANCŪZIJA

ERPF parama – investicijoms į tvarią energiją socialiniuose būstuose

2007–2013 m. programavimo laikotarpiu Prancūzijos regionai masiškai keitė ERPF programas, kad galėtų finansuoti socialinių būstų renovaciją, gerinančią energijos vartojimo efektyvumą. Buvo sukurta speciali finansinė priemonė (*éco-prêt logement social*), leidžianti pagreitinti energinę renovaciją. ERPF finansavimas subsidijų sistemoje buvo naudojamas kaip papildomas finansavimo šaltinis. Vidutinė ERPF investicija į vieną būstą siekė 3276 eurų (17 proc. visos investicijos), ir beveik 60 000 namų ūkių pajuto geresnio energinio efektyvumo naudą. Be to, vietos lygmeniu buvo sukurta apie 15 000 darbo vietų.

Prancūzijos būstų energinės renovacijos plano, inicijuoto 2013 m., tikslai yra ambicingi – per metus renovuoti 500 000 būstų ir spręsti aplinkos, ekonomines ir socialines problemas (kovoti su energijos nepriteklumi).

Remiant sanglaudos politikai, ES šiandien suteikia ne tik visą politinę sistemą efektyvumo stiprinimui, bet ir aprūpina trūkstama grandimi – teikia finansavimą.

Ne tik finansavimas

Sanglaudos politika teikia ne tik finansinę paramą. Ji sukuria pagrindines, įgalinančias sąlygas – teikia finansinę pagalbą, stiprina pajėgumus ir remia tolesnį finansinių priemonių naudojimą (kaip atskleidžia kai kurios minėtos iniciatyvos).

Politika atlieka svarbų vaidmenį ir atsižvelgiant į teritorinį matmenį. ES makroregioninės strategijos (Baltijos jūros, Dunojaus, Alpių, Adrijos bei Jonijos) ir Europos teritorinis bendradarbiavimas (INTERREG) taip pat gali prisidėti prie šios srities toliau skatindamos ir remdamos energetikos klausimų sprendimą (įskaitant keitimąsi žiniomis ir praktika). Sanglaudos politika taip pat siūlo konkrečią paramą integruotai miestų plėtrai ir tarpvalstybiniam planavimui.

Ateitis

Poreikis investuoti į energetikos sritį yra labai didelis. Galutinis politikos tikslas – užtikrinti rinkos problemų sprendimą ir finansiškai perspektyvių rinkų kūrimą. Tuo pat metu reikia nepamiršti bendro sanglaudos politikos tikslo – ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos. Sukaupusi ilgametę vadovavimo regioninei plėtrai visoje Europoje patirtį, Komisija sukūrė regioninių ir vietos lygmens žinių rezervą. Tai suteikia galimybę užtikrinti integruotą skirtingų politikų požiūrį.

Tam tikrus pagrindinius energetikos sąjungos tikslus atitinkančios sanglaudos politikos investicijos padės sumažinti brangų energijos importą, pajvairins energijos šaltinius, kovos su energijos nepriteklumi ir mažins emisijas, taip pat kurs naujas darbo vietas ir rems mažąsias ir vidutines įmones. Investicijos į energetikos sritį taip pat paskatins regioninį augimą ir suteiks verslo galimybių įvairioms įmonėms, įskaitant statybų sektoriaus MVĮ. Tokiu būdu sanglaudos politika prisidės prie visų penkių energetikos sąjungos matmenų.

▶ DAUGIAU INFORMACIJOS

http://ec.europa.eu/regional_policy/lt/policy/themes/low-carbon-economy/

► SUTELKTA ES FONDŲ PARAMA TVARIAI GRAIKIJOS ATEIČIAI

Dabar Graikijos situacija yra viena sudėtingiausių per visą pastarąjį laikotarpį. Esant tokioms aplinkybėms, Komisijos paskelbtas darbo vietų kūrimo ir augimo planas suteikia perspektyvą sukurti našią ir novatorišką ekonomiką, paremtą sanglauda ir tvaria ateitimi.

Vadovaudamasi susitarimu dėl naujos paramos Graikijai programos, Komisija paskelbė, kad iki 2020 m. iš ES biudžeto lėšų Graikijos ekonominiam augimui ir darbo vietų kūrimui bus skirta 35 mlrd. eurų.

Didelę dalį šių lėšų skirs Europos struktūriniai ir investicijų (ESI) fondai. Pagal 2014 m. gruodį priimtas veiksmų programas Graikija 2014–2020 m. laikotarpiu turėtų gauti daugiau kaip 20 mlrd. eurų paramą investicijoms į mokslinius tyrimus ir inovacijas, IRT, MVĮ konkurencingumą, energijos vartojimo efektyvumą, tvarią miestų plėtrą, švietimą ir socialinę įtrauktį.

Dedamos visos pastangos užtikrinti, kad Graikija įveiktų dabartinius sunkumus ir pradėtų tvarų atsigavimo procesą. Siekiant atkurti Graikijos ekonomiką, sudarytas tikslingas investavimo planas, ES ištekliams (ypač ESI fondų lėšoms) leidžiantis veikti kaip katalizatoriui pritraukiant kitas privačias ir nacionalines viešąsias investicijas. Plano tikslas yra suteikti Graikijos įmonėms rinkos galimybių, kad jos augtų, puoselėtų inovacijas ir technologijas, išnaudotų šalies konkurencinius pranašumus. Tuo pat metu siekiama stiprinti viešojo sektoriaus ir paslaugų teikimo piliečiams efektyvumą.

ES parama viešosioms investicijoms

Per 37-erius narystės ES metus Graikija gavo daug naudos iš Europos solidarumo. Graikija valstybe nare tapo 1981 m. Per tą laiką Bendrijos suteikta parama šios šalies sanglaudos, kaimo ir žuvininkystės politikoms siekia daugiau kaip 73 mlrd. eurų (iki 2014 m. pabaigos).

► IŠ KAIRĖS | DEŠINĖ:
VALDIS DOMBROVSKIS, Europos Komisijos pirmininko pavaduotojas, atsakingas už euro reikalus ir socialinį dialogą; CORINA CREȚU, už regioninę politiką atsakinga Europos Komisijos narė; GIORGIOS STATHAKIS, Graikijos Respublikos ekonomikos, infrastruktūros, laivysbos ir turizmo ministras.

JEREMIE REMIA NAUJAI ĮSTEIGTAS TECHNOLOGIJŲ SRITIES ĮMONES

2007–2013 m. laikotarpiu naujai įsteigtos technologijų srities įmonės Graikijoje buvo remiamos įvairių ES palai-
komų IRT rizikos kapitalo fondų lėšomis.

Finansavimą šioms skaitmeninėms įmonėms teikė JEREMIE iniciatyva – Graikijoje buvo įsteigtas JEREMIE valdymo fon-
das (JHF), priemonė, naudojama ERPF ir Europos investicijų
fondų lėšoms nukreipti. Buvo sukurti keturi rizikos kapitalo
fondai (finansuojami pagal šalies ERPF skaitmeninės kon-
vergencijos veiksmų programą ir pritraukę 30 proc. priva-
taus kapitalo).

Iki 2015 m. birželio JHF 45 naujoviškų įmonių sukūrimui buvo
skyręs 20,3 mln. eurų. Naujai įsteigtos įmonės daugiausia
dėmesio skiria skaitmeninėms programoms tokiose srityse
kaip turizmas, pramogos, muzikos leidyba, mažmeninė pre-
kyba, biotechnologijų gaminiai ir įdarbinimas. Sužinokite
daugiau apie du sėkmingus, JHF finansuotus projektus:
„Discoveroom“ (kitame puslapyje) ir „Incredible“ (42 p.).

Šios lėšos pastebimai prisidėjo stiprinant Graikijos ekonominę, socialinę ir teritorinę sanglaudą. Vis dėlto dar daug darbų reikia atlikti modernizuojant ir įvairinant šalies ekonomiką – ypač stiprinant MVĮ skirtas inovacijas ir jų verslumą. Tuo pat metu reikia modernizuoti viešąjį sektorių, kuris turėtų stiprinti ekonominę plėtrą ir patenkinti socialinius poreikius.

Šis finansavimas ypatingai svarbus ir išgyvenant dabartinę krizę – 2013 m. jis siekė apie 85 proc. šalies bendro viešojo finansavimo. Be sanglaudos politikos paramos 2013 m. BVP būtų buvęs 3,3 proc. žemesnis.

DISCOVEROOM

„Discoveroom“ projektas sukūrė naujovišką programą, skirtą nedidelių nuomojamų patalpų, nakvynės ir svečių namų savininkams. Programa jiems suteikia visas priemones, reikalingas valdyti ir populiarinti savo verslą. Per trumpiau nei dvejus metus šia programa pradėjo naudotis daugiau kaip 2 000 nuomojamų patalpų savininkų, o įmonė sugebėjo išplėsti savo veiklą tarptautiniu mastu ir pritraukė klientų iš daugiau kaip 50 šalių. Pradedančiajai įmonei investicijos buvo teikiamos dviem etapais: 2013 m. spalį suteiktos lėšos parengiamajam etapui, 2014 m. liepą – pradiniam etapui.

Iš viso investuota:
500 000 EUR

JEREMIE valdymo
fondo dalis:
350 000 EUR

Konkretūs veiksmai

ES finansuojami projektai padėjo sustiprinti praktiškai visas Graikijos gyvenimo sritis. Nuo 1992 m. lapkričio ES apie 5 mlrd. eurų investavo į infrastruktūrą (pvz., tūkstančiams Atėnų gyventojų suteikė galimybę į darbą važinėti metro. Milijonai turistų džiaugiasi gavę galimybę aplankyti Akropolio muziejų, kuris, gavus ES paramą, duris atvėrė 2009 m. Dešimtys tūkstančių Graikijos moksleivių lanko naujas, ES lėšomis pastatytas mokyklas. Apie 990 000 piliečių jaučia vandens srities projektų naudą – ir dar 350 000 žmonių naudojasi nuotekų sistemos patobulinimais. Išplėtus prieigą prie plačiajuosčio ryšio, juo naudojasi 800 000 piliečių.

2007–2013 m. laikotarpiu ERPF daugiau kaip 334 mln. eurų skyrė ligoninių ir pirminės sveikatos priežiūros infrastruktūros tobulinimui. Komisija taip pat stengiasi įveikti Centrinėje Graikijoje ir Evro upės baseine jaučiamas potvynių pasekmes.

kokybiškus projektus, skatinančius MVĮ inovacijas ar našias investicijas, stiprinančius energijos vartojimo efektyvumą ar kuriančius pagrindines infrastruktūras. ES taip pat gali supaprastinti keitimąsi gerąja patirtimi ir technine pagalba bei administracinių pajėgumų stiprinimą.

Visi šie veiksmai turėtų sukurti pamatus našiai ir naujoviškai ekonomikai, galinčiai piliečiams užtikrinti tvarią ateitį ir talentingiems verslininkams suteikti galimybę veiksmingai varžytis pasaulinėje rinkoje.

▶ DAUGIAU INFORMACIJOS

http://ec.europa.eu/regional_policy/en/newsroom/news/2015/07/a-new-start-for-jobs-and-growth-in-greece-commission-mobilises-more-than-eur35-billion-from-the-eu-budget

► TESALIJOS DĖMESYS KRYPSTA Į ATEITĮ

Graikijos Tesalijos regionas neišvengė šalį ištikusios ekonominės krizės, tačiau ES lėšos padėjo sustiprinti jo atsparumą. Dr. Kostas Agorastos, Tesalijos regiono valdytojas, pasakoja apie tai, kaip regioninis bendradarbiavimas, sanglaudos politika ir ES fondai padeda sumažinti nacionalinių skolų poveikį.

► **Esate Graikijos regionų pirmininkas. Kaip, Jūsų manymu, būtų galima paskatinti bendradarbiavimą tarp Graikijos regionų ir kitų valstybių narių?**

Regioninis bendradarbiavimas ir bendros programos, kurių daugelį bendrai finansuoja ES, yra esminis būdas suartinti Europos regionus. Dalyvaujame tarpvalstybinio bendradarbiavimo programose. Ir naujuoju programavimo laikotarpiu įsitrauksime į naujas iniciatyvas. Be to, Graikijos regionai drauge su kitų ES regionų vietos institucijomis siekia skatinti bendradarbiavimą ir plėtoti verslą, kad pagerintų regioninę ekonomiką ir suteiktų naudos piliečiams bei aplinkai. 2014–2020 m. laikotarpiu šį bendradarbiavimą vietos lygmeniu dar labiau įtvirtina regioninės pažangiosios specializacijos strategijos.

► **2014–2020 m. laikotarpio regioninę Tesalijos veiksmų programą priėmėte 2014 m. gruodžio 18 d. Kokie bus tolesni veiksmai?**

Tiek nacionaliniu, tiek regioniniu lygmenimis jau atlikta programų įgyvendinimo pradžia svarbių veiksmy, pvz., priimtas įstatymas dėl 2014–2020 m. laikotarpio programų plėtros valdymo, kontrolės ir įgyvendinimo.

2015 m. viduryje buvo surengti pirmieji 2014–2020 m. laikotarpio nacionalinio strateginių kryptų plano stebėsenos komitetų susitikimai. Jų metu buvo patvirtinti specializuoti sektoriai ir finansavimo kriterijai. Šiuo metu rengiame kvietimus teikti projektų paraiškas.

Be to, kiekvienas regionas plėtoja įvairius veiksmus teisės aktų ir institucijų taisyklių srityje. Tesalija siekia toliau rengti programas taip, kad jas būtų galima iš karto įgyvendinti. Dėl likusių programų visi regionai šiuo metu bendradarbiauja su atitinkamomis ministerijomis, kad piliečiai ar vietos rinkos nepatirtų jokio delsimo.

Užbaigus socialinės įtraukties ir kovos su skurdu strategiją bei regioninį kietųjų atliekų valdymo planą, dėmesys nukrypo į specializaciją – inicijuotas pirmasis bandomasis regioninių pažangiosios specializacijos strategijų (RIS3) etapas. Antrojo programos stebėsenos komiteto metu 2015 m. rudenį taip pat bus siekiama pradėti naująjį veiksmų paketą. Pagrindinis mūsų tikslas – į kiekvieną etapą įtraukti vietos institucijas ir pilietinę visuomenę.

Regiono plėtros strategija siekiama kovoti su neigiamomis socialinėmis ir ekonominėmis tendencijomis bei plėtros modelį nukreipti pažangios, tvarios ir integracinės plėtros link. Strategija paremta 2014–2020 m. regionine veiksmų programa ir finansavimu, kurį regionas turėtų gauti pagal sektorių programas.

►Svarbus pokytis įgyvendinant Graikijos sanglaudos politiką – kiekvienas regionas pats valdo savo programą. Kaip regionai ruošiasi šiam naujas iššūkiui?

Įgyvendindami 2007–2013 m. laikotarpio NSKP, regionai įrodė, kad gali pagerinti lėšų įsisavinimą, užbaigti pusiau įvykdytus projektus, paspartinti įgyvendinimo procesą ir tiekti išteklius ekonomikai. To pasiekti padėjo faktas, kad kiekvienas regionas turi savo programą. Vis dėlto siekiant mažinti biurokratizmą būtinos reformos. Būtinai susitarimo ir atsakomybių perdavimo procesas, kad regionams poveikį turinčios sektorių programos būtų planuojamos pagal visapusiškus pasiūlymus, kuriančius konkrečią pridėtinę vertę.

Būtinai dėmesys demokratiniam valdymui – reikia sukurti šiuolaikišką, nesuasmėnintą viešąjį sektorių, kuris pajėgtų spręsti kritines socialines problemas ir iššūkius, o jo procedūros būtų greitos ir supaprastintos.

►Graikijai sunkiai sekasi išeiti iš krizės. Kaip sanglaudos politika Tesalijoje galėtų paskatinti augimą ir darbo vietų kūrimą?

Krizė Tesaliją palietė vėliau nei kitus regionus, tačiau mes ją pajutome stipriau. 2011 m. pradėjusi NSKP programą ir dalyvaudama sektorių programų lėšomis finansuojamuose projektuose, Tesalija pasiekė gerų rezultatų. Lėšų įsisavinimo rodikliai nuo 19 proc. pakilo iki 86 proc., o projektų įgyvendinimas tapo spartesnis. Regiono valdžios gebėjimus įgyvendinti sanglaudos politiką rodo įvairūs pavyzdžiai – pvz., stambių kelių, ligoninių, kultūros projektų, apsaugos nuo potvynių priemonių ir švietimo projektų užbaigimas.

Vis dėlto regionai priklauso nuo valstybės finansavimo; taip pat yra problemų dėl 2007–2013 m. laikotarpio NSKP užbaigimo. Dabartinė finansavimo situacija yra nepriimtina. Būtina įgyvendinti struktūrinius finansavimo pokyčius, antraip šalis ir toliau susidurs su problemomis. Atsiliks projektų įgyvendinimas, žlugs darbo vietos, nebus vystomi verslumo įgūdžiai, konkurencingumas išliks žemas, sumažės augimas. Galbūt reikėtų apsvarstyti galimybę projektams teikti išankstines išmokas. 2007–2013 m. NSKP reikia pratęsti vieneriais metais.

Mūsų manymu, finansavimo pokyčiai yra visiškai būtini verslumo, mokslinių tyrimų, inovacijų ir augimo plėtrai. Kad 2014–2020 m. partnerystės susitarimas suteiktų realios pagalbos, būtinos finansavimo permainos. Kitu atveju kils problemų tiek inicijuojant naujus projektus, tiek užbaigiant 2007–2013 m. NSKP – o tai turėtų rimtų pasekmių mūsų ekonomikai ir visuomenei. Graikijos valstybė sumažino išlaidas – šis faktas kalba pats už save. Jeigu norime kurti darbo vietas, turime liautis smukdyti gyvenimo standartus.

►Naujas nacionalinis kelias tarp Trikalos ir Larisos pagerins transporto jungtis ir kelionės laiką.

►KAIRĖJE: laikantis bioklimato architektūros principų Vole pastatytas naujas darželis, naudojantis saulės energiją. Jame įrengtos efektyviai energiją vartojančios šildymo ir vėsinimo sistemos.

►Graikijos institucijos užbaigė mokslinių tyrimų ir inovacijų pažangiosios specializacijos strategiją. Kokie pagrindiniai Tesalijos tikslai?

Tesalijos regioninė inovacijų strategija paremta dviem pagrindinėmis sritimis. Greta jų bus plėtojamos papildomos veiklos.

Pirmoji sritis – žemės ūkio maisto produktų sektorius. Antroji – metalo ir statybos sektorius. Turizmo skatinimas yra papildoma veikla, padėsianti plėtoti Tesalijos kultūros verslo galimybes. Kitos papildomos veiklos – energijos gamyba, energijos taupymas, aplinkos valdymas – sustiprins žiedinę ekonomiką.

Pažangios sveikatos srities technologijos ir gausi vietos specialistų kompetencija sporto medicinos, ortopedijos, fizioterapijos ir reabilitacijos srityse yra Tesalijos ekonomikos išskirtinumas ir galimybė plėtoti verslo veiklas. Šiuo metu deriname RIS3 veiksmų planą ir siekiame sukurti sąlygas iš karto panaudoti prieinamus 2014–2020 m. laikotarpio Tesalijos regioninės veiksmų programos išteklius, kad netrukus būtų galima paskelbti bandomųjų veiksmų pradžią, o RIS3 taptų pagrindu siekiant išteklių kitoms NSKP sektorių programoms. Esame įsitikinę, kad mūsų regione jau seniai taikomas principas „iš apačios į viršų“ davė geriausių rezultatų planuojant Tesalijos strategiją, skatinant įmones ir siekiant geriausių ekonominių rodiklių.

►DAUGIAU INFORMACIJOS
www.thessalia-esp.gr/

▶ REGIONAI – TOLESNIO AUGIMO PRADININKAI

Markku Markkula, Espo miesto (Suomija) tarybos narys, šių metų pradžioje buvo išrinktas ES Regionų komiteto pirmininku. Jo kadencija truks dvejus su puse metų. Su „Panorama“ M. Markkula pasidalijo savo tikslais dėl Europos regionų ir aptarė pažangiosios specializacijos metodą.

▶ Pradedate eiti Regionų komiteto pirmininko pareigas. Kaip manote, kokie yra pagrindiniai Europos regionų iššūkiai?

Pagrindinis iššūkis – atnaujinti viešąjį ir privatų investavimą į augimą ir inovacijas. Mes, regioninio ir vietos lygmens lyderiai, puikiai žinome šios problemos aktualumą. Reikalingi aiškūs tikslai, tinkamas finansavimas ir naujos partnerystės tarp ES, nacionalinių vyriausybių, regionų, miestų ir privataus sektoriaus.

Bendrų investavimo tikslų sąrašas yra aiškus. Jis apima tokias politikos sritis kaip miestų tvarumas, pramonės ir visuomenės inovacijos, parama verslumui, energijos vartojimo efektyvumas ir saugumas, skaitmeninė ekonomika ir įtrauktis. Tinkamą finansavimą ir partnerystes reikėtų telkti orientuojantis į dvi pagrindines priemones: Europos regioninę politiką (kurios pajėgumai siekia 350 mlrd eurų, o strateginis principas „iš viršaus į apačią“ yra unikalus) ir Europos strateginių investicijų fondą.

Naudojantis šiomis priemonėmis ypatingą dėmesį reikia skirti regioninėms verslumo ekosistemoms. Mano patirtis sako, kad Europai reikia aktyvaus suinteresuotųjų subjektų dalyvavimo ir įsipareigojimo vykdyti inovacijų eksperimentus ir bandymus – laiko ir pinigų negalima leisti vien planavimui. Mums

reikia išplėtoti konkretų regioninio verslumo plėtros indeksą ir jį aktyviai naudoti Europos partnerysčių srityje.

▶ Kaip manote, kokį ilgalaikį poveikį ES regionų santykiams turės pastarojo meto politiniai įvykiai Europoje – ypač Graikijos krizė? Ką reikėtų daryti, kad ją įveiktume?

Kelių valstybių regionai ir miestai jau patyrė ar vis dar patiria precedentų neturinčius finansinius apribojimus. Ir tai vyksta tuo pat metu, kai vietos bendruomenės yra susilpnėjusios dėl recesijos, joms reikalinga didesnė parama. Todėl svarbiausia, kad jie galėtų pasinaudoti visais ES augimo politikų pranašumais – kuo greičiau ir efektyviau. Paskelbtas planas sutelkti ir paspartinti ES regioninės politikos paramą augimui ir darbo vietų kūrimui Graikijoje – pirmasis tinkamas žingsnis teisinga kryptimi. Mes, ES regionų komitetas, dėsime visas pastangas padėti vietos ir regioninio lygmens Graikijos administracijų atstovams nustatyti geriausias koncepcijas ir strategijas darbo vietų kūrimui ir verslumo galimybėms piliečiams – t. y. sanglaudos stiprinimui.

▶ Reformuotos regioninės politikos metodas – skatinti regionus nustatyti ir remtis konkrečiais savo pranašumais vadovaujantis vadinamuoju pažangiosios specializacijos metodu. Kaip manote, kiek šis metodas padės Europos regionams kurti naujas darbo vietas ir skatinti augimą?

Nuo pat pradžių palaikiau pačią pažangiosios specializacijos idėją. Suomijoje mačiau, kokie sprendimai veikia ir kokie – ne. Įsitikinau, kad pažangiosios specializacijos turi dideles galimybes sutelkti vietos išteklius į individualias ir integracines augimo ir inovacijų strategijas. Kiekvienas regionas turi laikytis kelių prioritetų ir kurti tvirtas Europos lygmens partnerystes.

Taip pat manau, kad daugelis regioninio ir vietos lygmens lyderių dabar yra „įtikėję“ šiuo požiūriu ir bando jį įgyvendinti praktiškai.

INVESTAVIMO IR AUGIMO PARTNERIAI

OPEN DAYS 2015 vyks spalio 12–15 d. Renginio šūkis: „EUROPOS REGIONAI IR MIESTAI: INVESTAVIMO IR AUGIMO PARTNERIAI“.

Kaip ir OPEN miestų diena, OPEN DAYS universitetas ir 2015 m. „RegioStars“ apdovanojimai, 2015 m. OPEN DAYS susitelkia ties trimis temomis:

1. **MODERNĖJANTI EUROPA:** Energetikos sąjungos ir bendrosios skaitmeninės rinkos regionai.
2. **REGIONAI ATVIRI VERSLUI:** MVĮ plėtra, inovacijos ir darbo vietų kūrimas.
3. **VIETOS IR ERDVĖS:** Miestų ir kaimų plėtra, miestų ir kaimų integracija.

▶ DAUGIAU INFORMACIJOS

http://ec.europa.eu/regional_policy/opendays/

Vis dėlto maži papildomi veiksmai neužtikrina reikiamos pažangos. Problema ta, kad mums reikia išmokti ir tarti „ne“ geriems pasiūlymams bei galimybėms, kurios neatitinka tokių strategijų – mūsų tikslai turėtų būti labiau orientuoti į vidutinės trukmės arba ilgalaikę perspektyvą.

▶ **Kaip manote – kaip stiprės Jūsų institucijos vaidmuo? Ypač kalbant apie paramą Europos augimo prioritetams: investuojant į realiąją ekonomiką, mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomiką, mokslinius tyrimus ir inovacijas?**

Realiajai ekonomikai, tvarumui ir inovacijoms ypatingai svarbus stiprus vietos lygmuo. Todėl Regionų komitetas yra įsipareigojęs padėti formuoti, įgyvendinti ir stebėti šių sričių ES politikas. Opiausi realiosios ekonomikos klausimai yra susiję su

sprendimais, kurių turime imtis siekdami sumažinti išmetamą teršalų kiekį miestuose ir pramonėse. Tam būtina stiprinti visuomenių ir įmonių inovacijas. Europai reikalingas stiprus, principu „iš viršaus į apačią“ paremtas judėjimas. To galima pasiekti kiekvieną regioną paskatinus tapti pradininku – savo prioritetinėje srityje, pagrįstoje pažangiąja specializacija. Kad padėtume regionams, mums reikalingos tvirtos partnerystės Europos lygmeniu. Regionų komitetas atlieka svarbų vaidmenį ne tik teikdamas kvalifikuotas ir tvirtas nuomones, bet ir rengdamas naujas ir specializuotas iniciatyvas, tokias kaip dalijimosi žiniomis platformos, tarpinstitucinės partnerystės (pvz., kartu su Europos investicijų banku inicijuotas bendras veiksmų planas) ir dalyvavimas darbo grupėse dėl supaprastinimo.

▶ Ko konkrečiai tikėtės iš 2015 m. OPEN DAYS?

Šių metų OPEN DAYS mums leis įvertinti 2014–2020 m. laikotarpio sanglaudos politikos veiksmų programų pradžią. Galėsime geriau suprasti, kaip nauji prioritetai buvo paversti realiomis strategijomis ir įgyvendinamais projektais. Neįsivaizduojau renginio, geriau ir lanksčiau įkūnijančio vienybės ir įvairovės idėją. Renginyje akcentuojamos bendros vertybės, tikslai ir priemonės, kartu kuriant skirtingus, konkrečius sprendimus, skirtus problemoms įveikti ir galimybėms išnaudoti.

EUROPEAN UNION

▶ DAUGIAU INFORMACIJOS
www.cor.europa.eu

Committee of the Regions

► VADOVAVIMAS – SLOVAKIJOS RANKOSE

Slovakija ruošiasi pirmą kartą pirmininkauti ES Tarybai. Šalis teigiamai vertina sanglaudos politikos paskatintą pažangą ir daugiausia dėmesio skirs ES regioninei konvergencijai. „Panorama“ pakalbino Ministro pirmininko pavaduotoją investicijų klausimais Lubomír Vážny.

► 2014 m. birželį Europos Komisija priėmė partnerystės susitarimą su Slovakija. Kokių pagrindinių žingsnių ėmėtės nuo to laiko?

Patvirtinus partnerystės susitarimą, vėliau sėkmingai buvo patvirtintos ir Slovakijos programos – galėjome pradėti įgyvendinti augimą ir užimtumą skatinančias veiklas.

Siekiant Slovakijos programos tikslų, atliktas dar vienas svarbus žingsnis – priimtas teisės aktas dėl ES fondų subsidijų. Slovakijos valdžia patvirtino ESI fondų valdymo sistemą, kurios tikslas – užtikrinti darnų taisyklių, paremtų ES ir Slovakijos teisės aktais ESI fondų srityje, taikymą. Be to, ji atspindi patirtį, sukauptą įgyvendinant 2007–2013 m. programavimo laikotarpį, ir reikalavimus, susijusius su skaidrumo didinimu bei kova su korupcija ES fondų subsidijų teikimo srityje. Siekdami palengvinti ES lėšų įgyvendinimą, išplėtojome kelias metodologines gaires.

2014 m. spalį buvo patvirtintos integruotos infrastruktūros, aplinkos kokybės bei mokslinių tyrimų ir inovacijų veiksmų programos. Šios trys veiksmų programos buvo tarp pirmųjų dešimt ES valstybių narių patvirtintų veiksmų programų. Slovakijai tai didžiulis pasiekimas. Iki 2014 m. pabaigos buvo patvirtintos ir kitos Slovakijos veiksmų programos.

► Kokie yra pagrindiniai veiksmų programos pokyčiai, palyginti su 2007–2013 m. laikotarpiu? Nuo Slovakijos prisijungimo prie ES prabėgo 11 metų. Kiek per šį laiką buvo svarbios sanglaudos lėšos?

2014–2020 m. programavimo laikotarpis įnešė pokyčių. Buvo sumažintas Slovakijos programų skaičius – siekiant patenkinti koncentravimo poreikį ir pasiekti glaudesnių teminių sanglaudos politikos ryšių su strategijos „Europa 2020“ tikslais. Daugiausia dėmesio skiriama rezultatams ir vykdomajai darbotvarkei – nustatant aiškius, išmatuojamus tikslus. Buvo pasinaudota galimybe vieną veiksmų programą finansuoti kelių fondų lėšomis ir taikyti išankstines sąlygas. Aktyviau taikysime integruotą požiūrį į teritorinę plėtrą. Naudojant naujovę – elektroninę sanglaudą – visas bendravimas bus atliekamas tik elektroniniu būdu.

Po 11 Slovakijos narystės ES metų sanglaudos politikos svarba yra akivaizdi. Kiekviename regione galime matyti teigiamų ES finansuotų projektų rezultatų. Politikos poveikis atsiskleidė ir mažinant pasaulinės krizės poveikį Slovakijos ekonomikai – ypač darbo rinkai.

► Biomės naudojimas šilumos energijai išgauti (Vrable).

► Kaip manote, kokių rezultatų Slovakija gali būti pasiekusi septynerių metų laikotarpio pabaigoje?

Didžiulis iššūkis – pasiekti realios atsiliekančių regionų konvergencijos. Pasitelkę koordinuotas struktūrinės politikos, norime pagerinti inovacijų aplinką, visiškai išnaudoti informacijos ir ryšių technologijų galimybes, inicijuoti pažangų viešąjį administravimą ir ugdyti skaitmeninius įgūdžius. Turime stengtis visoje Slovakijoje užtikrinti prieinamą ir tvarios kokybės tinklų infrastruktūrą. Žmogiškųjų išteklių srityje daugiausia dėmesio skirsime vidurinio, aukštesniojo ir profesinio mokymo įstaigoms, kad jos patenkintų darbo rinkos poreikius.

Mūsų tikslas – spręsti socialines problemas, tokias kaip jaunų žmonių įtrauktis kintant sąlygoms, socialinė marginalizuotų grupių įtrauktis, visuomenės senėjimas ir gyvenimo kokybė (emisijų mažinimas ir prisitaikymas prie klimato kaitos).

Tvirtai tikiu, kad 2014–2020 m. programavimo laikotarpio rezoliucijos virs rezultatais, lemiančiais augimą ir naujų darbo vietų kūrimą visuose Slovakijos regionuose.

► Pagal rotacijos principą 2016 m. Slovakija pirmą kartą vadovaus ES Tarybai. Ar esate numatę kokią nors konkrečią veiklą, susijusią su Europos regionine ir miestų politika?

Pirmininkavimo ES Tarybai Slovakija imsis ryžtingai ir atsakingai. 2016 m. Europos Komisijai ji pateiks daugiamečių finansinės programos vidurio laikotarpio apžvalgą, pirmąsias 2014–2020 m. laikotarpio ESI fondų programų ir finansinių priemonių ataskaitas, taip pat – 2007–2013 m. laikotarpio baigiamojo vertinimo rezultatus. Taip pat tikimės intensyvių diskusijų apie sanglaudos politikos efektyvumą, jos indėlį siekiant strategijos „Europa 2020“ tikslų ir kryptį po 2020 m. ES Tarybai pirmininkausianti Slovakija sieksi įrodyti sanglaudos politikos – pagrindinės ES investavimo politikos, mažinančios regioninius skirtumus – svarbą ir palaikyti pasiūlymus, supaprastinančius jos įgyvendinimą ir sumažinančius administracinę našta.

Slovakijoje planuojame kelis didelio masto renginius, susijusius su regionine politika: konferenciją ES sanglaudos politikos tema, Dunojaus regiono strategijos metinį forumą ir Regionų komiteto aukščiausiojo lygio susitikimą. Taip pat planuojama surengti HABITAT III pasaulinę būsto ir miesto plėtros konferenciją. Stengsimės užtikrinti teigiamą ES valstybių narių požiūrį rengiant konferencijos baigiamuosius dokumentus. Forume skirsime pakankamai dėmesio ES miestų darbotvarki.

► Kiek aktyviai Slovakijos vietos ir regioninio lygmens institucijos dalyvauja įvairių veiksmų programų valdyme?

Partnerystės principas buvo taikomas rengiant partnerystės susitarimą ir atskiras programas. Lygiai taip pat jo laikysimės ir įgyvendindami 2014–2020 m. programavimo laikotarpį.

Vykdamt integruotą regioninę veiksmų programą, didesni Slovakijos teritoriniai vienetai ir regionų sostinės atliks tarpininkų vaidmenį. Jų užduotis – išplėtoti ir įgyvendinti regionines integruotas teritorines strategijas (RITS) NUTS 3 teritorijose. RITS modelio dalis – tvarios miestų plėtros strategija. Jos priemonės bus įgyvendinamos aštuoniose regionų sostinėse. Pagal RITS bus įgyvendintos integruotos teritorinės investicijos.

Bus naudojamos ir visuotinės subsidijos, sutelktos pagal temas ir teritoriją. Daugiausia jų teks nevalstybinėms ne pelno organizacijoms. Vietos ir regioninio lygmens institucijų atstovai dalyvauja atitinkamų stebėsenos komitetų ir įvairių darbo grupių veikloje – tai užtikrina atitiktį partnerystės ir nediskriminavimo principui.

► DAUGIAU INFORMACIJOS
www.sk16.eu

▶ ESTIJA: DĖMESYS KONKURENCINGUMUI IR AUGIMUI

2007–2013 m. laikotarpiu Estija buvo tarp sėkmingiausiai ES lėšas įsisavinusių šalių. „Panorama“ kalbina finansų ministrą Sven Sester. Jis pasakoja, kokios naudos Estija gavo iš sanglaudos politikos ir kokie yra šalies prioritetai naujuoju programavimo laikotarpiu.

▶ Finansų srityje Estija pasiekė puikių rezultatų – kokie kiti šalies sanglaudos politikos laimėjimai?

Struktūriniai fondai turėjo didelės įtakos Estijos plėtrai. Daugiausia dėmesio buvo skiriama skatinti mūsų ekonomikos augimą: stiprinti eksportą ir inovacijas, modernizuoti pagrindines įvairių sričių infrastruktūras. ES finansavimas lėmė dvigubai didesnę eksporto įmonių skaičių ir dvigubai didesnę eksporto apyvartą.

Vis dėlto ES finansavimo poveikis neapsiriboja statistiniais ir ekonominiais duomenimis. Jis juntamas kasdieniame gyvenime ir pastebimas visoje šalyje. Keliai, kuriais važiuojate; geležinkelio paslaugos; galimybė gerti švarų vandenį; internetas Jūsų namuose; e. paslaugos, leidžiančios su valstybinėmis institucijomis susisiekti vos kelis kartus paspaudus klavišą – ES investicijos Estiją pavertė palankesne tiek įmonėms, tiek žmonėms.

Ypač daug dėmesio skiriame savo skaitmeninei darbotvarkei. ES finansavimas padėjo Estijai tapti viena labiausiai pažengusių e. visuomenių pasaulyje – išplėtoti infrastruktūrą, tinklus ir internetinių paslaugų naudojimą. Rezultatai – internetu naudojasi 77 proc. Estijos gyventojų. Piliečiai reguliariai naudojami elektroninėmis paslaugomis: e. rinkimų, e. mokesčių, e. policijos, e. sveikatos priežiūros, e. bankininkystės ir e. mokyklos paslaugomis (išsamiau žr. „Panorama“ Nr. 52).

Mes žinome, kad reikia investuoti ne tik į infrastruktūrą ir įmones, bet ir į savo žmones. ES fondai ir toliau atlieka labai svarbų vaidmenį vykdant mūsų darbo rinkos, švietimo ir socialinės srities reformas. Pvz., modernizavome 90 proc. profesinių mokyklų, kad jos atitiktų dabartinius ekonomikos poreikius.

Estiją smarkiai palietė ekonominė ir finansinė krizė, tačiau galimybė pasinaudoti ES fondais ir greitai pakeisti paramos sistemas padėjo mūsų ekonomikai prisitaikyti ir atsigausti.

▶ Kokios pagrindinės išmoktos pamokos? Kaip jos pakeitė 2014–2020 m. laikotarpio programavimą?

Remdamiesi patirtimi, 2014–2020 m. nutarėme taikyti du pagrindinius principus: ESF fondai yra vienkartinis finansinis svertas, o dėmesį reikia skirti rezultatų siekimui. Negalima laikytis tikslo tiesiog išleisti pinigus ir palaikyti mažą klaidų lygį. Naudojamos lėšos turėtų padėti atlikti struktūrinius plėtros pokyčius – padidinti srities, sektoriaus ar pramonės efektyvumą ar kokybę ir lemti teigiamus ilgalaikius rezultatus (pvz., struktūrinių reformų ir pagrindinių projektų inicijavimas ir įgyvendinimas).

Džiaugiamės, kad dabar sanglaudos politika glaudžiai susieta su „Europa 2020“, konkrečiai šaliai skirtomis rekomendacijomis ir fiskaliniu požiūriu atsakingu valstybių narių elgesiu.

▶ Kokia yra 2014–2020 m. laikotarpio ERPF, Sanglaudos fondo ir ESF investavimo strategija? Kokių rezultatų tikimasi?

Esame tvirtai įsitikinę, kad visų ES ir nacionalinių fondų lėšos turi būti planuojamos kartu ir integruotai, turint omenyje ES ir nacionalinius tikslus.

Strateginis susitelkimas padeda siekti strategijos „Europa 2020“ – ir jos nacionalinės dalies, „Estija 2020“, – tikslų. Programavimo etapo metu Estija daug dėmesio skyrė ateinančių 7–10 metų laikotarpio plėtros poreikiams. Buvo atsižvelgta ne tik į ES paramą

galinčias gauti sritis, bet ir į bendrą šalies situaciją – juk ES parama nėra atskira, tai vienas svarbus finansavimo šaltinis (kartu su nacionaliniu viešuoju finansavimu). Be to, pasinaudojime galimybe vietoj trijų sukurti tik vieną veiksmų programą – tai pagerino nacionalinių institucijų ir skirtingų fondų koordinavimą bei užtikrino integruotą ir efektyvų ES lėšų naudojimą.

Mūsų požiūris labiausiai paremtas lūkesčiais, kad sanglaudos politikos investicijos turi pagerinti mūsų konkurencumą ir prisidėti prie ekonominės plėtros.

Maždaug trečdalis visų lėšų bus panaudota žiniomis grįstos ir tarptautiniu mastu konkurencingos ekonomikos srityje. Mes kuriame galimybes verslininkams bei mokslinių tyrimų ir plėtros institucijoms, kad jos galėtų plėtoti naujus ir inovatyvius gaminius bei paslaugas, augtų ir pasiektų naujas eksporto rinkas. MVĮ produktyvumas turėtų pakilti 40 proc. Eksportą vykdančių įmonių skaičius turėtų išaugti 25 proc.

Trečdalis lėšų bus investuota į švietimą, užimtumą ir socialinę įtrauktį. Pagrindinis tikslas bus užtikrinti geresnį darbingo amžiaus žmonių kvalifikacijos lygį bei pagerinti jų konkurencumą darbo rinkoje.

Likęs trečdalis bus investuotas į pagrindinę infrastruktūrą – transporto daugiarūšiškumą, IRT jungtis ir energijos vartojimo efektyvumą.

▶2007–2013 m. laikotarpiu Estija panaudojo finansines priemones paramos įmonėms ir energijos vartojimo efektyvumo būstuose srityje. Be to, Estija planuoja didinti

finansinių priemonių kiekį bei plėsti jų naudojimo sritis. Remiantis patirtimi – kokie yra finansinių priemonių naudojimo sanglaudos politikoje privalumai?

Viešiesiems biudžetams patiriant vis stipresnį finansinį spaudimą, Estija finansines priemones laiko svarbia galimybe sumažinti šį spaudimą ir užtikrinti ilgalaikį tvarumą remiant skirtingas politikos sritis. Mes norime supaprastinti plėtrą, o ne ugdyti priklausomybę nuo pagalbos. Subsidijos ne visuomet yra tvariausias būdas gerinti paramos gavėjų – ar visos šalies – konkurencumą.

Pradedančiųjų įmonių skaičiumi, tenkančiu vienam gyventojui, Estija pirmauja Europoje – tai rodo, kaip paprasta Estijoje įkurti įmonę. Siekdami palaikyti jų kūrimą Estijoje, įžvelgėme galimybę kartu su kitomis Baltijos šalimis sukurti Baltijos inovacijų fondą ir investuoti išteklius, grįžtančius iš ES finansinių priemonių. Tai rodo, kad finansinės priemonės gali turėti realų dauginamąjį poveikį ir atnaujinti ekonomiką.

Tikimasi, kad ESI fondų investicijos per finansines priemones bent dukart viršys 2007–2013 m. laikotarpio lėšas – šis tikslas aptartas ir ES lygmeniu. Įmonės turės prieigą prie didesnių kapitalo kiekių. Numatoma nauja kryptis, apimanti paramą, didinančią išteklių vartojimo efektyvumą įmonėse. Be to, ir toliau stebėsime kitas sritis bei ieškosime tolesnių galimybių finansinio laikotarpio metu naudoti papildomas finansines priemones.

▶DAUGIAU INFORMACIJOS
www.strukturifondid.ee/en/

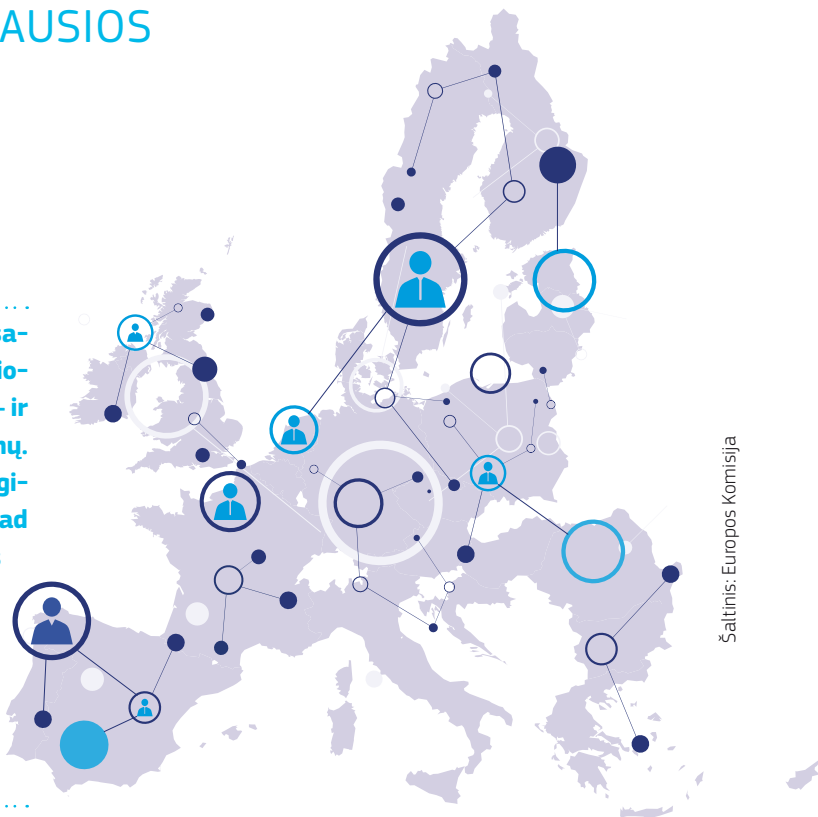
▶Taline „Seaplane Harbour“ įsikūręs vienas didžiausių Europos jūrų transporto muziejų.

► PARAMA EFEKTYVIAM VIEŠAJAM ADMINISTRAVIMUI

KELIĄ RODO GAIRĖS IR GERIAUSIOS
PRAKTIKOS PAVYZDŽIAI

Ekspertai dažnai teigia, kad siekiant gauti ES finansavimą, reikia sukurti projektą, teikiantį naudą tiek tiesioginiam paramos gavėjui, tiek platesnei bendruomenei – ir vis dėlto sėkmė priklauso nuo administracinių gebėjimų. Todėl nuo pat kadencijos pradžios Corina Crețu, už regioninę politiką atsakinga ES Komisijos narė, pabrėžė, kad valstybių narių ir regionų viešosios administracijos privalo veikti sklandžiai. Tai išankstinė sanglaudos politikos finansavimo sąlyga, užtikrinanti labiausiai juntamą poveikį. Dabar valstybės narės vis geriau suvokia, kad administracinių gebėjimų stiprinimas ir valdymo gerinimas yra būtini siekiant gerų ES remiamų investicijų rezultatų.

Šaltinis: Europos Komisija

Komisija bei regioninės ir miestų politikos generalinis direktoratas gerina 2014–2020 m. laikotarpio lėšų investavimo būdus ir valdymą. Geresnio įgyvendinimo darbo grupės bendradarbiavimas su dalyvaujančiomis šalimis buvo ypač stiprus – pasiekta svarbių rezultatų ES lėšų praradimo rizikos mažinimo srityje. Be to, Generalinio direktorato Administracinių gebėjimų kompetencijos centras surengė ir kitas iniciatyvas, kurių tikslas – stiprinti nacionalinio, regioninio ir vietos lygmens administracijų gebėjimus valdyti ES bendrai finansuojamas investicijas.

Pirmieji PEER 2 PEER vaisiai

2015 m. kovą Komisijos narė Corina Crețu oficialiai pristatė REGIO PEER 2 PEER – naują priemonę, skirtą palengvinti ES fondus valdančių institucijų tarpusavio mainus. Valstybės pareigūnai dabar turi patogesnę prieigą prie gerosios praktikos pavyzdžių iš visos Europos. Naudą iš tiesioginės praktikos gauna daugiau kaip 24 000 specialistų, valdančių Europos regioninės plėtros fondo ir Sanglaudos fondo lėšas. REGIO PEER 2 PEER esmė – patogumas, lankstumas, spartumas, susitelkimas ties konkrečiomis temomis ir individualiai pritaikyto keitimosi kokybės valdymas.

Iniciatyva jau sulaukė paraiškų iš skirtingų valstybių narių – mainai buvo sėkmingai įgyvendinti Bulgarijos, Kroatijos, Lenkijos ir Prancūzijos atvejais. Iki šiol gautos paraiškos atskleidė, kad ypač domimasi galimybėmis keistis praktika tokiose srityse kaip finansinės priemonės, valstybės pagalba, viešieji pirkimai, naujos miestų plėtros, skaidrumo ir korupcijos prevencijos priemonės. REGIO PEER 2 PEER šiuo metu veikia kaip bandomoji iniciatyva. Jos rezultatai ir būsimos galimybės bus įvertintos 2016 m. pabaigoje.

Sąžiningumo paktai sustiprins ES projektų skaidrumą ir efektyvumą

Sąžiningumo paktų tikslas yra ES fondų sąžiningumas, skaidrumas ir efektyvumas. Iniciatyvą šiais metais sukūrė Generalinio direktorato Administracinių gebėjimų kompetencijos centras. Sąžiningumo paktai – tai „Transparency International“ išplėtotą priemonę, padedanti vyriausybėms, įmonėms ir pilietinei visuomenei pagerinti pasitikėjimą viešaisiais pirkimais. Sąžiningumo paktas bus teisiškai įpareigojanti sutartis, sudaroma tarp perkančiosios organizacijos ir įmonių, teikiančių pasiūlymus dėl viešųjų sutarčių. Sąžiningumo paktuose įsipareigojama laikytis sąžiningo, skaidraus ir efektyvaus pirkimo

► Komisijos narė C. Crețu ir Miklos Marschall, „Transparency International“ direktoriaus pavaduotojas.

proceso bei vengti korupcijos. Vienas pagrindinių priemonės elementų – trečiosios šalies atliekama sutarties vykdymo stebėseną. Šį vaidmenį atliks pilietinės visuomenės organizacija.

Glaudžiai bendradarbiaudama su „Transparency International“, Komisija nutarė priemonę išbandyti ir pritaikyti keliuose ES bendrai finansuojamuose projektuose. 2015 m. gegužę buvo paskelbtas kvietimas reikšti susidomėjimą dalyvauti šioje iniciatyvoje. Kvietimas buvo skirtas tiek viešosioms administracijoms (ES fondus valdančioms institucijoms arba ES paramos gavėjams), tiek pilietinės visuomenės veikėjams. Atsakas pranoko lūkesčius. Iš viso Komisija gavo 56 paraiškas iš 13 valstybių narių – 25 paraiškas pateikė pilietinės visuomenės organizacijos, 31 paraišką – valdžios institucijos. Trumpojo sąrašo projektai šiuo metu rengiami įgyvendinimo etapui.

Tikimasi, kad sąžiningumo paktų bandomoji iniciatyva paskatins gero valdymo principus – padidins skaidrumą ir sutaupys išlaidų. Kaip rodo patirtis, projektas sutarties išlaidas gali sumažinti iki 30 proc. – mažesnes sąnaudas lemia griežtesnės viešųjų pirkimų procedūros.

Padedama išvengti dažniausiai pasitaikančių viešųjų pirkimų procesų klaidų

Sąžiningumo paktų iniciatyva liečia ne vien viešuosius pirkimus, susijusius su ES finansuojamais projektais. Administracinių gebėjimų kompetencijos centras šią sritį įvardijo kaip prioritetinę dėl kelių priežasčių. Viešieji pirkimai sudaro apie 19 proc. viso ES BVP. Apskaičiuota, kad maždaug 48 proc. Europos

struktūrinių ir investicijų fondų lėšų naudojamos taikant viešuosius pirkimus, todėl čia kyla daugiausia problemų. Viešųjų pirkimų klaidos gali lemti reikšmingą finansinį koregavimą ir didelius nuostolius. Daugeliu atvejų klaidos atsiranda stokojant patirties taikyti sudėtingas taisykles, tačiau mažiau patyrusioms sutartis sudarančioms valstybių narių institucijoms padeda Komisija – ji siūlo patogų naudoti vadovą, kuriame gausu patarimų, kaip išvengti dažniausiai pasitaikančių klaidų perkant darbus, paslaugas ar išteklius, susijusius su ES bendru finansavimu.

„Tobulumas yra neįmanomas, tačiau jo siekdami sugebėsime tapti ekspertais“

Vienas iš gero administravimo principų – siekti nuolatinio tobulėjimo. Dabar dėmesys sutelktas į naujas 2014–2020 m. laikotarpio programas. Komisija rūpinasi, kad praeities klaidos nebesikartotų. Tikslas – naująjį programavimo laikotarpį pradėti su geresnėmis struktūromis, įgūdžiais ir efektyvumu. Šie elementai būtini ne tik siekiant maksimalios viešųjų lėšų vertės, bet ir skatinant augimą bei kuriant naujas darbo vietas, pasitikėjimą institucijomis ir politika.

► DAUGIAU INFORMACIJOS

Lėšų investavimo ir valdymo gerinimas:
<http://europa.eu/!VJ96UM>

▶ INFORMACIJOS APIE ES FONDUS SKLAIDA VIETOS LYGMENIU

Kiek piliečių žino, kokias galimybes jų regionui suteikia ir kokį poveikį turi Europos struktūriniai ir investicijų fondai?

Kad juntamos regioninės ir miestų politikos investicijos būtų geriau pastebimos (2014–2020 m. laikotarpiu jos siekia 351,8 mlrd. eurų), Europos Komisija, vadovaujančiosios institucijos ir Europos tiesioginės informacijos centrai ėmėsi bendrų pastangų komunikacijos srityje. Siekiama galimus paramos gavėjus informuoti apie finansavimo galimybes ir atkreipti piliečių dėmesį į konkrečius vietos lygmeniu pasiektus rezultatus.

Vietos lygmuo

2015 m. Regioninės ir miestų politikos generalinis direktoratas daugiau dėmesio skiria vietos lygmeniui – kuria veiklas bendradarbiaudamas su atitinkamais nacionaliniais partneriais. Įvairiose ES šalyse rengiami seminarai ir informacinės sesijos, kurių tema – geresnė informacijos apie sanglaudos politiką sklaida.

Tokius renginius pirmosios pradėjo organizuoti Vokietija, Italija, Švedija, Bulgarija, Graikija ir JK. Per likusius 2015 m. prie šios iniciatyvos ketina prisijungti ir Ispanija, Kroatija bei Rumunija.

Italijoje ir Bulgarijoje informacijos teikėjams skirti seminarai vyko drauge su seminarais, skirtais nacionalinio ir vietos lygmens žurnalistams. Renginių metu žiniasklaidos priemonės gavo informacijos apie 2014–2020 m. laikotarpio sanglaudos politikos prioritetus ir tikslus bei jos pagalbą regionams kuriant darbo vietas ir augimą per tikslines investicijas.

Pastarasis INFORM tinklo susitikimas (2015 m. birželis, Lilis), kuriame dalyvavo ERPF informacijos skleidėjai, daugiausia buvo skirtas Junkerio Komisijos politiniams prioritetams. Valstybių narių ir įvairių Komisijos tarnybų (įskaitant Regioninės ir miesto politikos generalinį direktoratą) atstovai ir ekspertai paaiškino, kokie ryšiai sieja Europos investavimo planą, bendrąją skaitmeninę rinką, mažo anglies dioksido kiekio technologijų

INFORM IR INIO

Regioninės ir miestų politikos generalinio direktorato koordinuojamas INFORM yra ES lygmens tinklas, vienijantis už komunikaciją atsakingus pareigūnus, teikiančius informaciją apie ERPF ir Sanglaudos fondo investicijas valstybėse narėse. INIO yra nacionalinių komunikacijos koordinatorių, atsakingų už informacijos apie Europos socialinį fondą, tinklas. Jį koordinuoja Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties generalinis direktoratas.

Kiekvienas tinklas siekia padidinti ES bendrai finansuojamų projektų matomumą dalijantis patirtimi ir geriausios praktikos pavyzdžiais. Siekiama gerinti komunikacijos kokybę, kad išaugtų platesnės visuomenės informuotumo apie politikų teikiamą naudą lygis.

ekonomiką ir energijos sąjungą, bei pateikė informaciją apie sanglaudos politikos indėlį siekiant šių prioritetų.

Veiksmų programos pradžios renginiai

Valstybės narės ir vadovaujančiosios institucijos turi sudaryti kiekvienos veiksmų programos komunikacijos strategiją (per šešis mėnesius nuo programos priėmimo). Nors Europos Komisija neturi formaliai patvirtinti šios strategijos, ji privalo gauti informaciją ir pačią strategiją per SFC2014, oficialią elektroninę valdymo priemonę, skirtą Europos struktūriniais ir investicijų fondams.

Per pirmąjį 2015 m. pusmetį buvo priimta 40 proc. veiksmų programų komunikacijos strategijų. Likusios strategijos bus patvirtintos iki 2016 m.

Europos Komisija skatina skirtingų fondų bendradarbiavimą komunikacijos srityje, tačiau valstybės narės ir vadovaujančiosios institucijos gali laisvai pasirinkti nacionalinėms ir

„Mūsų tikslas paprastas, bet ambicingas – kaip niekad gausias ES lėšas panaudoti dar vienam civilizacijos šuoliui į priekį. Kiekvienas zlotas iš bendros 500 mlrd. PLN sumos bus investuotas protingai.“

► EWA KOPACZ – LENKIJOS MINISTRĖ PIRMININKĖ

INFORMACIJOS IR KOMUNIKACIJOS TAISYKLĖS

Sužinokite daugiau apie informacijos ir viešinimo taisykles (įskaitant logotipų naudojimą).

► „Inforegio“ svetainės puslapis, skirtas informavimo ir komunikacijos taisyklėms, įskaitant reglamentus:

www.ec.europa.eu/regional_policy/lt/policy/communication/legislation/

► Esant didelei paklausai, Regioninės ir miestų politikos GD dabar pateikia ES simbolio (logotipo) naudojimo pavyzdžių ir nuorodų į fondą visomis kalbomis:

www.ec.europa.eu/regional_policy/en/information/logos/

► Praktiškai įgyvendinant informavimo ir komunikacijos taisykles, gali kilti tam tikrų klausimų. Kad padėtų vadovaujančiosioms institucijoms, „Inforegio“ pateikia reguliariai atnaujinamą dokumentą su D. U. K. dėl komunikacijos taisyklių interpretavimo (dėl atsakymų bendrai sutaria Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties GD bei Regioninės ir miestų politikos GD):

www.ec.europa.eu/regional_policy/sources/policy/communication/qa_comm.pdf

regioninėms aplinkybėms tinkamiausią metodą (centralizuotą ar decentralizuotą, vieno fondo ar kelių fondų). Išties buvo pasirinkti skirtingi metodai: pvz., viena bendra komunikacijos strategija, apimanti visus ESI fondus (pvz., Bulgarija, Malta, Lacijaus regionas Italijoje ir pan.); viena bendra strategija ERPF ir ESF programoms; arba kiekvienai veiksmų programai ir fondui skirtos atskiros strategijos.

Veiksmų programų pradžios renginiai yra pagrindinė komunikacijos galimybė. Ja reikia pasinaudoti ir pasiekti kaip galima platesnę auditoriją – įskaitant žiniasklaidą. Lenkija 2014–2020 m. laikotarpiu gauna didžiausią ES investicijų biudžetą – 89 mlrd. eurų, įskaitant visus ESI fondus. Programų pradžios paskelbimo šventėje dalyvavo Ministrė pirmininkė **Ewa Kopacz** ir 16 Lenkijos regionų maršalai. Priimtas veiksmų programos maršalams simboliškai įteikė regioninės plėtros ministrė **Maria Wasiak** ir už regioninę politiką atsakinga Komisijos narė **Corina Crețu**. Informaciją apie 2015 m. vasarį vykusį renginį pateikė daugybė žiniasklaidos priemonių.

Kitą naujovišką pradžios paskelbimo renginį suorganizavo „Interreg Europe“: į konferenciją Bolonijoje, Italijoje susirinko 850 politikos formuotojų ir specialistų – dar 1 200 dalyvių prisijungė internetu. Buvo surengta 130 darbo grupių, kuriose dalyvavo daugiau kaip 2 000 žmonių – tiek tiesiogiai, tiek internetu per socialinius tinklus.

Raginama organizuoti pradžios renginius net ir tuomet, kurių programos komunikacijos strategija dar nepatvirtinta – patirtis rodo, kad tai suteikia ypatingą galimybę pritraukti galimų paramos gavėjų dėmesį ir suteikti jiems informacijos apie finansavimo galimybes bei pagerinti visuomenės informuotumą apie ankstesnių programų pasiekimus.

► PILIEČIŲ INFORMUOTUMAS APIE ES REGIONINĘ POLITIKĄ IR JOS SUVOKIMAS

NAUJAUSIOS „EUROBAROMETRO“ APKLAUSOS REZULTATAI

Regioninė politika yra pagrindinė Europos Sąjungos investavimo priemonė – jai tenka svarbus vaidmuo mažinant Europos regionų ekonominius ir socialinius skirtumus, skatinant augimą ir kuriant naujas darbo vietas. Kas dvejus ar trejus metus Komisija vykdo apklausą, kad nustatytų piliečių informuotumo apie ES regioninę politiką ir jos suvokimo lygį. Naujausia, 2015 m. birželį atlikta apklausa atskleidė, kokia nuomonė vyrauja šiuo metu.

Rezultatai rodo, kad informuotumo apie ES regioninę politiką lygis išliko stabilus, palyginti su ankstesnių, 2010 ir 2013 m. atliktų apklausų duomenimis: 34 proc. respondentų yra girdėję apie ES bendrai finansuojamus projektus jų gyvenamojoje vietoje.

► **DAUGIAU INFORMACIJOS**

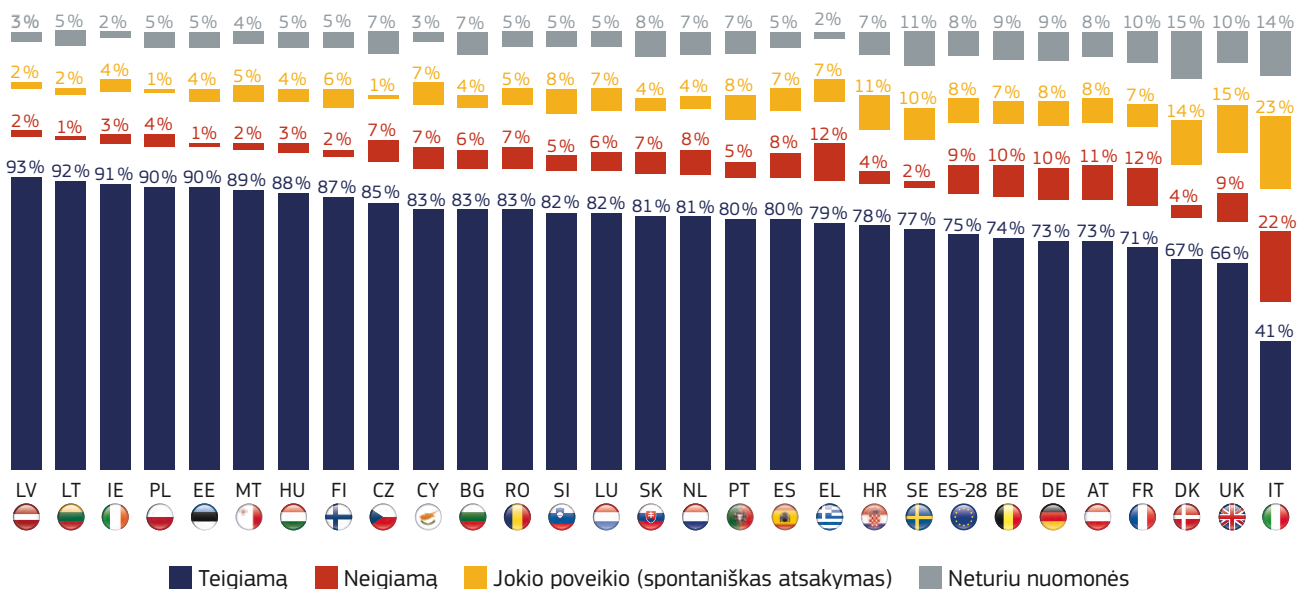
http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb83/eb83_en.htm

PROJEKTŲ POVEIKIS

Geros naujienos: trys ketvirčiai apie ES regioninę politiką žinančių piliečių tiki teigiamu projektų poveikiu. Šis optimistinis rezultatas atskleidžia milžiniškas ES regioninės politikos projektų komunikacijos galimybes. Įvertinti ir atskirų šalių rezultatai. Teigiamą nuomonę išreiškė daugiau kaip 90 proc. apklaustųjų Latvijos, Lietuvos, Airijos, Lenkijos ir Estijos gyventojų.

KLAUSIMAS

Prisiminkite visus projektus, apie kuriuos esate girdėję. Kaip manote, kokį poveikį parama turėjo Jūsų miesto ar regiono plėtrai – teigiamą ar neigiamą?

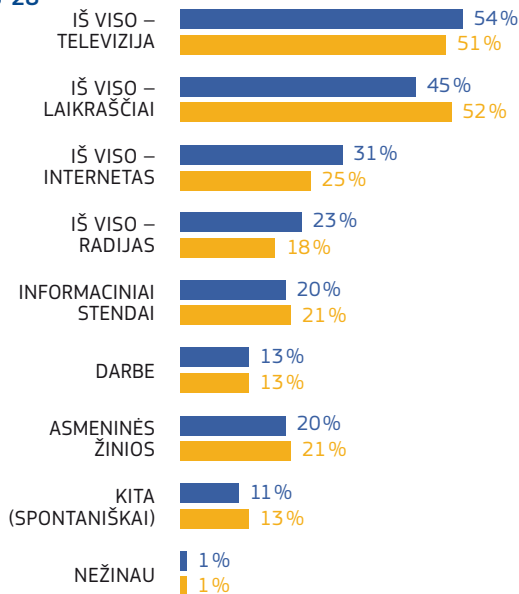

ŽINIASKLAIDOS PRIEMONĖS

Iš kokių žiniasklaidos šaltinių piliečiai sužino apie ES regioninės politikos projektus? Televizija, kurią kaip pagrindinį informacijos apie ES bendrai finansuojamus projektus šaltinį paminėjo daugiau kaip pusė respondentų (54 proc.), aplenkė laikraščius (45 proc.). Dažnai buvo minimas ir radijas bei internetas. Apklausa taip pat parodė, kad pagrindinis 15–39 metų amžiaus respondentų grupės naujienų apie ES regioninius projektus šaltinis yra internetas (41 proc.).

KLAUSIMAS Kur apie tai išgirdote? Pirmą kartą? O vėliau? (galimi keli atsakymo variantai)

▶ % ES-28

APKLAUSA: ■ 2015 m. birželis ■ 2013 m. rugsėjis

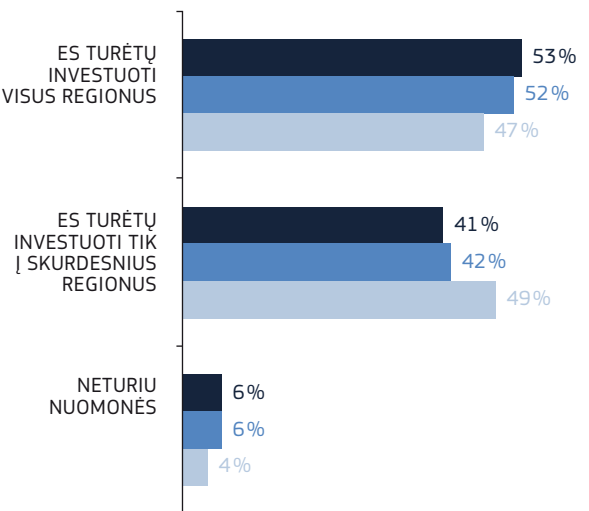
PARAMA

Daugelis piliečių mano, kad ES turėtų ir toliau investuoti į visus ES regionus. Apklausa taip pat parodė, kad šiam požiūriui pritaria 18 iš 28 valstybių narių piliečiai, įskaitant gyvenančius šalyse, kuriose gausu turtingų regionų (pvz., Suomijoje, Švedijoje, Liuksemburge, Vokietijoje, Austrijoje).

KLAUSIMAS

Europos regioninė politika remia ekonominės plėtros projektus visuose regionuose. Kaip manote, ar ES turėtų toliau investuoti į visus regionus, ar lėšas reikėtų koncentruoti į skurdesnius?

▶ % ES-28

APKLAUSA: ■ 2015 m. birželis ■ 2013 m. rugsėjis ■ 2010 m. birželis

INVESTAVIMO PRIORITETAI

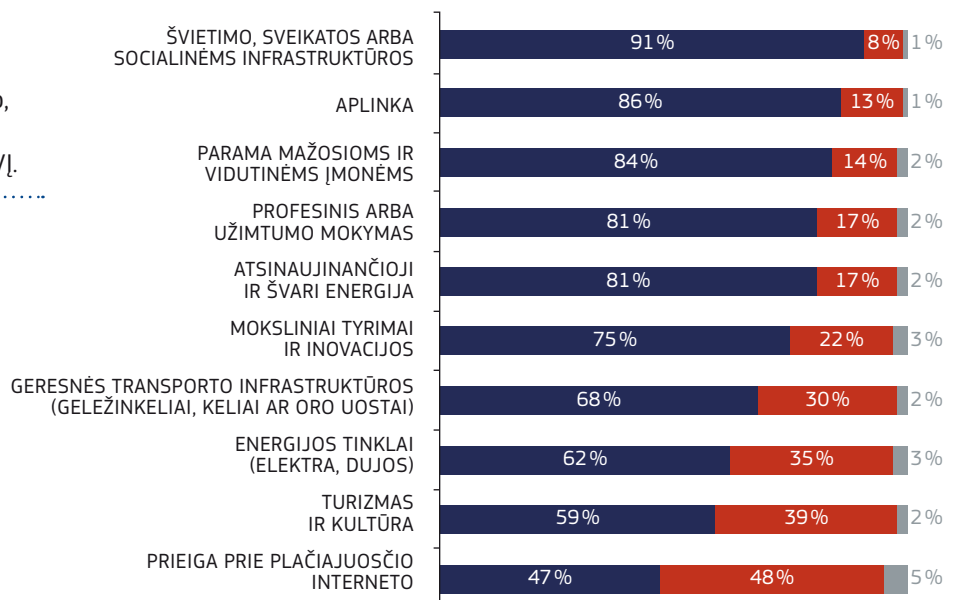
Piliečių manymu, investuojant prioritetą reikėtų skirti švietimo, sveikatos arba socialinėms infrastruktūroms, aplinkai ir MVĮ.

KLAUSIMAS

ES regioninė politika gali investuoti į daugybę skirtingų sričių. Kuriuos iš šių pavyzdžių laikote svarbesniais ar mažiau svarbiais Jūsų miestui ar regionui?

▶ % ES-28

- Svarbiau
- Mažiau svarbu
- Neturiu nuomonės

▶ REGIONINIŲ EKONOMIKŲ POKYČIAI ĮGYVENDINANT PAŽANGIĄJĄ SPECIALIZACIJĄ – KELIAS PIRMYN

Pasaulinė ekonomikos krizė lėmė ekonominę stagnaciją ir pastebimą investicijų ES sumažėjimą. Spręsdama šią problemą, Europos Komisija priėmė makroekonominę politiką, pagrįstą vadinamuoju trikampiu – investicijomis, struktūrinėmis reformomis ir fiskaline atsakomybe.

Ekonomikos krizė prisidėjo prie konvergencijos Europoje sutrūkimo, stabdančio atsigavimą ir būsimą augimą. Europos užduotis – atkurti konvergenciją. Pažangiosios specializacijos strategijos gali būti galinga priemonė sutelkti išteklius moksliniams tyrimams, inovacijoms ir pramoniniam atnaujinimui konkrečiose regionų srityse, kurios suteiktų jiems lyginamąjį pranašumą būsimo Europos augimo galimybių srityje, kad visi regionai galėtų džiaugtis augimu ir darbo vietų kūrimu, o skirtumai tarp jų sumažėtų.

Augimo istorija: užpildyti investicijų spragą

Viena galimų Europos investavimo priemonių – naujasis Europos strateginių investicijų fondas (ESIF), kuriuo 2015–2017 m. siekiama suteikti 315 mlrd. eurų paramą. Ji turėtų padėti pasiekti trumpalaikio paklausos padidinimo ir pagerinti ilgalaikes ekonomines galimybes.

Vis dėlto apskaičiuota, kad ESIF gali padengti vos trečdalį investicijų spragos, atsiradusios dėl krizės. ESIF lėšos daugiausia bus naudojamos dideliems projektams. Siekdami sustiprinti strateginį investavimą, Europos struktūriniai ir investicijų (ESI) fondai 2014–2020 m. laikotarpiu teikia 450 mlrd. eurų vertės investicijų paketą.

Be to, jie papildomai pritrauks ne mažiau kaip 150 mlrd. eurų viešųjų ir privačių bendrų investicijų, tad lėšos iš viso sieks 600 mlrd. eurų. Maždaug 80 proc. šių lėšų bus skirta mažiau išsivysčiusiems regionams, kuriuos ypač skaudžiai palietė recesija.

KAS YRA PAŽANGIOJI SPECIALIZACIJA? ▼

Tai strateginis metodas, grįstas viešųjų investicijų prioritetiniu skyrimu moksliniams tyrimams ir inovacijoms, lemiančioms regionų ekonominius pokyčius, konkurencinių pranašumų kūrimu ir rinkos galimybių išnaudojimu kuriant naujas vertės grandines. Pažangiosios specializacijos regioninės inovacijų strategijos (RIS3) tapo būtina išankstine sąlyga plėtoti veiksmų programas Europos sanglaudos politikos srityje.

Programuojant numatyta daugiau kaip 160 mlrd. eurų ESI fondų lėšų skirti investicijoms į mokslinius tyrimus ir inovacijas, IRT, MVĮ konkurencingumą ir perėjimą prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos. Kadangi pastaraisiais dešimtmėčiais ekonominis augimas buvo susijęs su našumu ir inovacijomis, šie veiksniai leis kurti naujas, tvarias darbo vietas.

Pažangioji specializacija: pokyčių įgalinimas

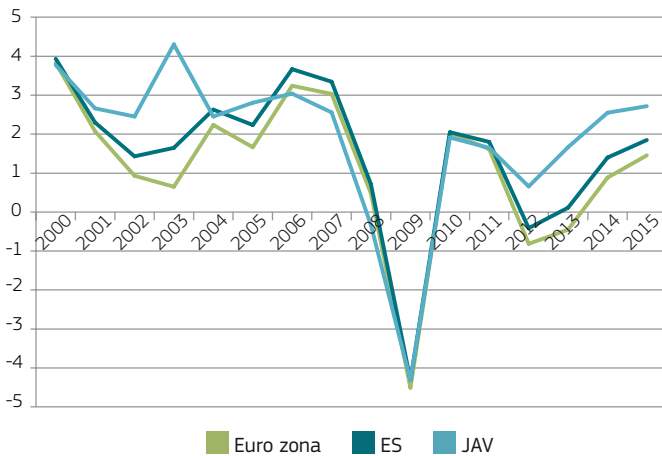
RIS3 inicijavusi reformuota sanglaudos politika atlieka svarbų vaidmenį įgyvendinant Europos augimo strategiją, kuria siekiama skatinti ekonominę integraciją, pramonės pokyčius ir kurti atsparnes ekonomikas.

Ji taip pat turėtų padėti Europoje atkurti konvergenciją – šiam tikslui naudojama pažangioji specializacija, leidžianti skirtingo plėtros lygio regionams pasiekti didesnę pridėtinę vertę. Be to, pažangioji specializacija sustiprina atsiliekančių regionų vietos galimybes pasaulinėse rinkose ir leidžia jiems gerokai pasistūmėti vertės grandinėje.

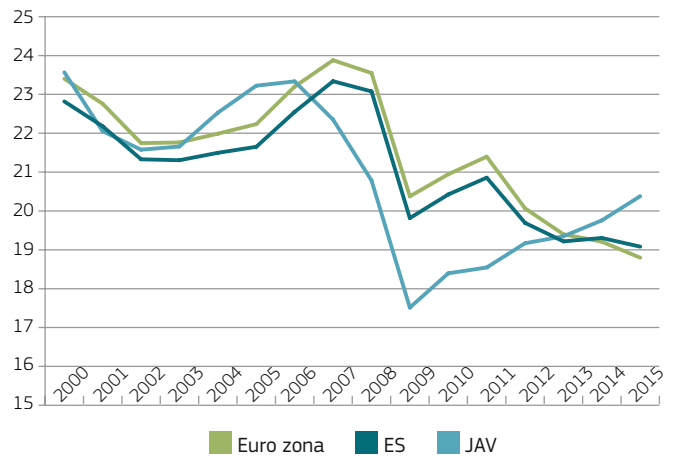

BVP IR INVESTAVIMAS 2000–2015 M. LAIKOTARPIU ⁽¹⁾

► BVP AUGIMAS (PROC.)

► INVESTICIJOS (BVP PROC.)

Nors Europos BVP augimas jau įsibėgėjo, investicijų lygis yra daug žemesnis negu iki krizės. Diagramoje lyginami euro zonos, bendri ES–28 šalių ir JAV duomenys.

Šaltinis: Europos politinės strategijos centras, TVF, „Eurostatas“

Pažangioji specializacija yra išankstinė ESI fondų planavimo proceso sąlyga, todėl daugelis regionų jau yra sudarę ⁽²⁾ strategijas, paremtas išsamia regioninės plėtros problemų ir galimybių analize bei specialiu „verslumo paieškų“ procesu. Pastarasis metodas apima principu „iš apačios į viršų“ grįstą verslo perspektyvą, skirtą identifikuoti į ateitį orientuotas inovacijų augimo sritis.

Nors pažangiosios specializacijos strategijų plėtra turėjo teigiamą poveikio ir suteikė naujumo regioninei politikai ⁽³⁾, šių išankstinių sąlygų įgyvendinimas buvo sudėtingas – pvz., dėl identifikuotų prioritetinių sričių skaičiaus ir verslumo paieškų proceso kokybės.

Daugelis regionų – ypač tie, kuriuos smarkiai palietė krizė – pažangiąją specializaciją vertina kaip tinkamą atsaką suvaržytų viešųjų išteklių situacijai. Pažangioji specializacija jiems leidžia „sistemiskai įveikti krizę, kiekybę keičiant kokybe ⁽⁴⁾“, t. y. skiriant dėmesį investicijų poveikiui, užuot paprasčiausiai siekus padidinti moksliniams tyrimams ir plėtrai skirtas išlaidas. Be to, pažangioji specializacija „padidina atsparumą ir padeda geriau pasiruošti kitai krizei“.

(1) <http://ec.europa.eu/epsc/pdf/presentations/040615vinhassouza.pdf>

(2) Besiformuojanti regioninių pažangiosios specializacijos prioritetinių sričių situacija yra fiksuojama EYE@RIS3 duomenų bazėje.

(3) Fraunhoferio instituto atlikta apklausa parodė, kad pažangioji specializacija lėmė esminį regioninio planavimo kultūros atnaujinimą ir geresnį regioninių galimybių suvokimą: www.isi.fraunhofer.de/isi-wAssets/docs/p/de/vortragsfolien/regionen_cluster/S3_Projekt_2014_final.pdf

RIS3 įgyvendinimas penki iššūkiai

Tolesnis žingsnis – pažangiąją specializaciją įgyvendinti visoje Europoje. Įgyvendinant pažangiąją specializaciją, skatinant trumpalaikį atsigavimą bei vidutinės trukmės ir ilgalaikį konkurencingumą yra gyvybiškai svarbūs penki elementai.

- **1. Nustatyti konkrečius investicinius projektus**, kurie paskatintų pokyčius. Valstybės narės ir regionai turi pasirūpinti strateginiu projektų planavimu, kuris paskatintų bendras investicijas į naujas vertės grandines, paremtas nacionaliniais ir regioniniais pažangiosios specializacijos prioritetais ir Europos pavyzdinėmis iniciatyvomis.
- **2. Pasitelkti tęstinį verslumo paieškų procesą**, kurio metu pramonės ir mokslinių tyrimų suinteresuotieji subjektai aktyviai padeda suderinti prioritetines sritis ir pritaikyti strategijas nuolatinėi rinkos plėtrai.
- **3. Stebėti ir vertinti politikos poveikį**, kad ji būtų sėkmingai įgyvendinta. Šią nuostatą reikėtų vertinti ne tiek kaip ex post kontrolę, bet kaip aktyvią mokymosi priemonę, stiprinančią nuolatinį verslumo paieškų procesą ir strateginę plėtrą.
- **4. Nustatyti ir išnaudoti sinergijas** su kitomis programomis ir finansavimo priemonėmis. Sukurti suderintas ir viena kitą sustiprinančias politikas ir strategijas, kad šios nebūtų fragmentiškos.

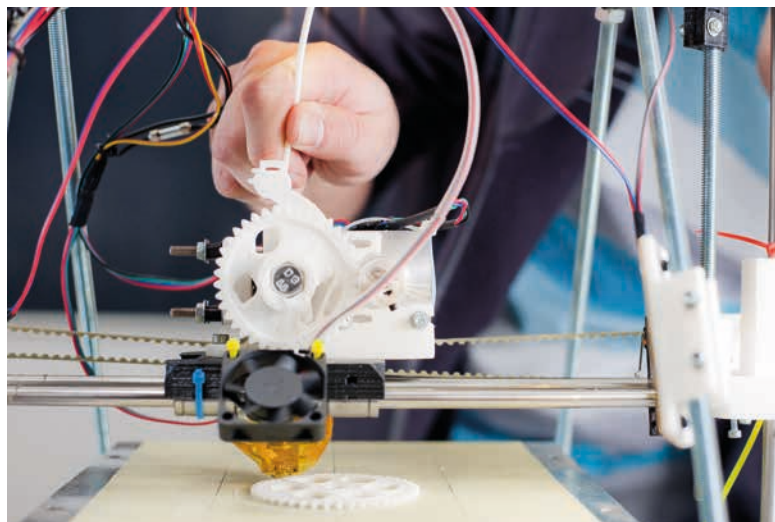
(4) Martos Marin citata (Baskijos valdžios delegacija, dalyvavusi 2015 m. birželio 25 d. Briuselyje vykusiame Regioninės ir miestų politikos GD mokomajame renginyje pažangiosios specializacijos tema).

BANDOMŲJŲ INICIATYVŲ PAVYZDŽIAI

▶ DIDELIO EFEKTYVUMO GAMYBA TAIKANT TRIMATĮ SPAUSDINIMĄ

Trimatis spausdinimas gali sukelti gamybos pramonės perversmą ir pakeisti įvairias pramonės šakas, taip pat sukurti visiškai naujas vertės grandines ir pramonės veiklas. Vis dėlto esama daug kliūčių, trukdančių įsisavinti technologijas ir sėkmingai išnaudoti naujus išradimus.

Siekiant paspartinti rinkos kūrimą, 2014 m. rugsėjį buvo pradėta VI bandomoji iniciatyva. Dabar joje dalyvauja 22 ES regionai. COSME lėšomis finansuojamos iniciatyvos tikslas – išplėsti vertės grandinės analizę papildomai įtraukiant 40 regionų (įskaitant mažiau išsivysčiusius regionus). Išbandžius šią metodologiją, laukia tolesni žingsniai, kuriuose turėtų dalyvauti ir pramonės sektorius, – pereiti prie konkrečių bendrų investicijų. Pirmųjų etapų metu gauti šeši pasiūlymai dėl platformų, į vieną tinklą sujungiančių skirtingas vertės grandines: du pasiūlymai susiję su automobilių sektoriumi, du – su technika ir tekstile, dar du – su kūrybos pramonės šakomis. Pasiekta tinklo kūrimo pažangos – parengtas pirmasis tarpininkavimo renginys, kuriuo siekiama suformuoti konkrečius vertės pasiūlymus ir patvirtinti pramonės sektoriaus įsipareigojimą dėl demonstracinių projektų.

▶ **5. Kuriant masto ir aprėpties ekonomijas pasitelkti** tarpvalstybinį, tarptautinį ar tarpregioninį matmenį, kad būtų geriau išnaudojamos individualios ir bendros galimybės. Esamos priemonės, tokios kaip „Interreg“, daugiausia dėmesio skiria pažangiosios specializacijos galimybių koordinavimui, kad paveiktų konkrečių šalių veiksmų programas (pvz., per tarptautinį klasterių bendradarbiavimą).

Neapsiribojant vienu regionu: „Vanguard“ iniciatyva

Pažangios investicijos į Europos vertės grandinę formuos naujų pramonės šakų atsiradimą, esamų šakų pokyčius ir jų nulemtą darbo vietų kūrimą. Todėl regionų pastangoms stiprinti reikalingos bendros tarpregioninės investicijos. Nors daugelyje nacionalinių ir regioninių RIS3 strategijų nėra skiriama daug dėmesio tarpregioniniam pažangiosios specializacijos matmeniui, dabar jis įgauna daugiau reikšmės – tai lemia tokie tinklai kaip „Vanguard“ iniciatyva.

28 regionai, dalyvaujantys „Vanguard“ iniciatyvoje⁽⁵⁾, prisidėmė aukšto lygio politinį įsipareigojimą įgyvendinti savo pažangiosios specializacijos strategijas bei didinti individualias ir

bendras galimybes. Jie nustatė sritis, kuriose bendradarbiavimas galėtų atverti masto ekonomijų galimybes verslui.

Penkios teminės bandomosios iniciatyvos nagrinėja naująjį metodą – kiekviena jų skirta sričiai, artimai pramonės šakoms:

- ▶ Energijos naudojimas nepalankioje aplinkoje – vadovauja: Škotija (JK) ir Baskija (Ispanija).
- ▶ Didelio efektyvumo gamyba taikant trimatį spausdinimą – vadovauja: Flandrija (Belgija) ir Pietų Nyderlandai (Nyderlandai).
- ▶ Efektyvi ir tvari gamyba – vadovauja: Katalonija (Ispanija) ir Lombardija (Italija).
- ▶ Biotechnologijomis grįsta ekonomika – vadovauja: Randstadas (Nyderlandai) ir Lombardija (Italija).
- ▶ Nanotechnologijos – vadovauja: Skonė (Švedija) ir Tamperė (Suomija).

Bandomosiomis iniciatyvomis siekiama paskatinti rinką taikyti inovacijas pažangioje gamyboje kuriant pramonės inicijuotas, tarpregionines demonstracines platformas. To bus pasiekta

⁽⁵⁾ „Vanguard“ naujo augimo taikant pažangiąją specializaciją iniciatyva – tai tinklas, jungiantis regionus, išreiškusius politinį įsipareigojimą stiprinti regionų vaidmenį Europos inovacijų ir pramonės politikoje rodant pavyzdį ir įgyvendinant pažangiąją specializaciją. Tinklas įgyvendinimo pradžia buvo paskelbta 2014 m. lapkritį, Regioninės ir miestų politikos GD kartu su Flandrija surengtos aukšto lygio konferencijos pažangiosios specializacijos tema metu. Daugiau informacijos: www.s3vanguardinitiative.eu/

▶ PAŽANGI GAMYBA – SU ENERGIJA SUSIJUSIOMS SISTEMOMS SUDĖTINGOJE (JŪRŲ) APLINKOJE

Jūrų ekonomika didelių augimo galimybių suteikia ne tik jūrų regionams, bet ir tiems, kurių specialistų įgūdžiai ir technologiniai gebėjimai gali būti panaudoti jūrų sektoriaus augimo vertės grandinių srityje. VI bandomąja iniciatyva siekiama išnaudoti galimybes susitelkiant ties specializuota įranga ir atsinaujinančių jūros išteklių komponentais, jūros išteklių energija ir išteklių gavyba.

Šioje srityje Europos vertės grandinės nėra tinkamai integruotos – stokojama keitimosi žiniomis. Siekdamas kuo labiau išnaudoti bendrų vertės grandinių galimybes, regioninių valdžios institucijų ir klasterių atstovų komandos šiuo metu dirba ties trimis uždaviniais:

- ▶ **1) Sukurti ryšį tarp infrastruktūrų:** prieigą prie mokslinių tyrimų infrastruktūros suteikti visoms VI regiono MVJ.
- ▶ **2) Užmegzti ryšį tarp tiekėjų:** atverti tiekimo grandines ir paskatinti MVJ bendradarbiauti.
- ▶ **3) Užmegzti ryšį tarp partnerių:** suformuoti tarpregionius pramonės konsorciumus gaminių ir paslaugų plėtrai.

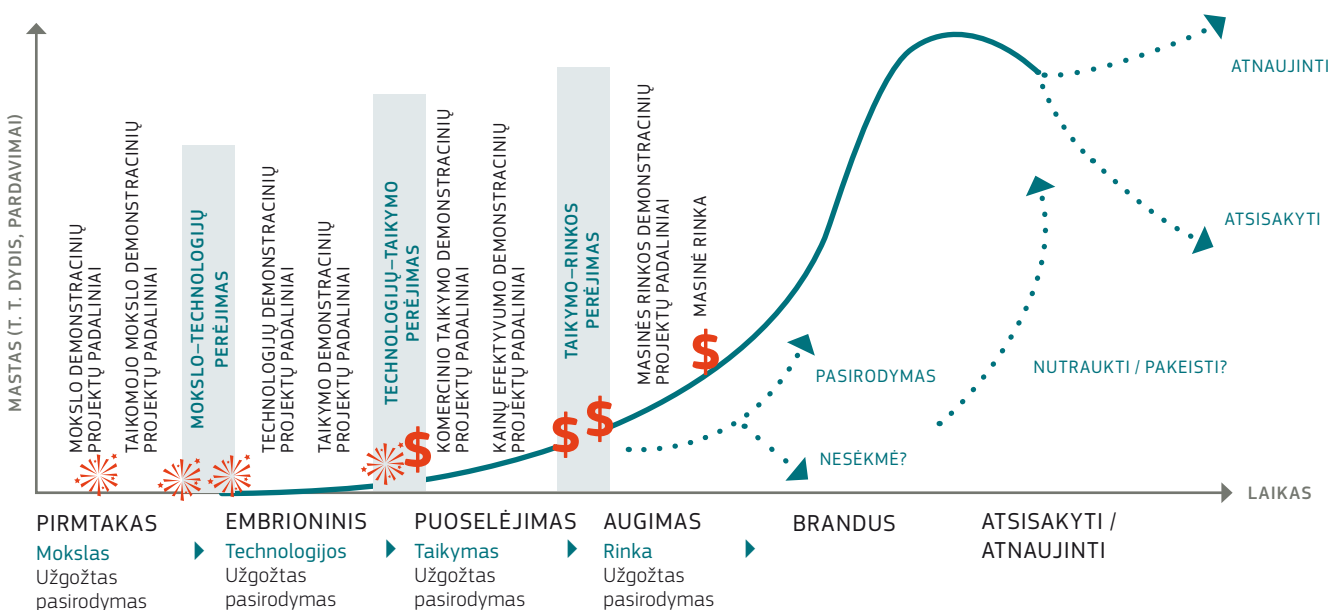
sujungiant ir pagerinant egzistuojančias tarpregionines iniciatyvas, sukuriant sąlygas sustiprinti veiklas, suteikiant prieigą prie platesnių pagrindinių vartotojų bendruomenių ir užtikrinant aiškią pridėtinę vertę esamai infrastruktūrai.

Tarpvalstybinio verslumo paieškų ir vertės grandinės analizei skirtos VI metodologijos stiprinimo procesas paremtas vienas po kito einančiais etapais:

- ▶ **1) Mokymasis** nustatant regionų galimybes naujose vertės grandinėse ir identifikuojant pagrindinius veikėjus;
- ▶ **2) Sujungimas** „suderinant“ veikėjus;
- ▶ **3) Demonstravimas** pristatant sprendimus, kurie leistų geriau pasiekti rinką;
- ▶ **4) Komercializavimas** bendrai investuojant į komercinę masinę gamybą.

VI bandomųjų iniciatyvų tikslas yra skatinti tarpregioninį bendradarbiavimą, kurio metu būtų atskleidžiamas sprendimų tinkamumas ir pateikimo rinkai galimybės. VI taip pat išplėtojo priemones, paspartinančias konkrečių demonstracinių projektų nustatymo procesą. Metodologija paremta matricos metodu, kurį sudaro vertikalūs matmuo, naudojamas nustatant vertės grandinės demonstracijos atvejus, ir horizontalūs matmuo, apimantis skirtingiems atvejams skirtas paslaugas ekosistemos funkcionavimui (pvz., planavimas, tarpininkavimas, kelių žemėlapiai, sąlyčio taškai).

BENDRAS DEMONSTRACINIS PROJEKTAS PERĖJIMUI PASKATINTI

Demonstracinių projektų padaliniai – perėjimo tarp skirtingų (naujos) pramonės gyvavimo ciklo etapų pagrindas. Tik įvykdžius demonstracijos reikalavimus galima plėtoti kitą etapą.

Tolesnis kelias: strateginė klasterių partnerystė bendro investavimo srityje

Dabar atėjo metas ypač svarbiam šių bandomųjų veiksmų etapui – sukurti ryšį tarp naujų Europos vertės grandinių veikėjų. Kad palengvintų šį procesą, Regioninės ir miestų politikos GD remia profesionalų ryšių mezgimo renginį. 2016 m. pradžioje vyksiančio renginio tikslas – paspartinti VI bandomųjų iniciatyvų darbą.

Bendradarbiaudamas su pažangiosios specializacijos platforma generalinis direktoratas taip pat planuoja konsoliduoti „Vanguard“ iniciatyvos metodologiją ir ją paversti plačiau naudojamu priemonių rinkiniu, skirtu tarpregioninėms verslumo paieškoms. Tai paskatins daugelį regionų taikyti naujus koordinuotų pažangiosios specializacijos strategijų įgyvendinimo metodus. Be to, tai padės ir tarptautiniu ar tarpregioniniu lygmeniu koordinuoti veiksmų programų planavimą ir įgyvendinimą – ši sritis vis dar laikoma silpna, nors ES makroregionėse strategijose ypač skatinamas aktyvesnis makroregioninis koordinavimas⁽⁶⁾.

▶ „GROW your REGION“ renginio dalyviai.

KAIP PAŽANGIOJI SPECIALIZACIJA GALI PAKEISTI IR MODERNIZUOTI EUROPOS REGIONUS

SAKSONIJA, VOKIETIJA: Strateginės viešosios ir privačios investicijos sėkmingai sustiprino tradicinę mikroelektronikos pramonę; buvo sukurtas „Silicon Saxony“, šiuo metu didžiausias mikroelektronikos klasteris Europoje.

PAKARPATĖS VAIVADIJA, LENKIJA: 70 metų senumo orlaivių tradicijos buvo beveik išnykusios, kol jų nepakeitė viešųjų ir privačių intervenciniai veiksmai – suformuotas „Aviation Valley“ klasteris dabar tiekia dalis ir užbaigtus gaminius klientams visame pasaulyje.

ŠIAURĖS ŠVEDIJA: Atoki ir šalta vietovė buvo paversta centru, pritraukiančiu pagrindinius automobilių gamintojus ir automobilių bandymų infrastruktūras: įmonės „Daimler“, „Volkswagen“, „Toyota“, „General Motors“, „Ford“, „Fiat“, „Peugeot“, „Saab“ ir „Hyundai“.

ŠIAURĖS KARELIJA, SUOMIJA: Strateginės investicijos ir sėkmingas tarpsektorinių klasterių kūrimas tokiose srityse kaip medžioklė ir mechanikos gamyba tradicinę miškų pramonę pavertė konkurencingumu grįsta miškų biologinės ekonomikos pramonė. Regionas pirmauja miškų bioenergetikos, decentralizuoto biologinio gerinimo ir medienos medžiagų, miškų technologijų ir kitose srityse.

Esminis veiksmas – motyvuoti ir įgalinti strateginių, bet principu „iš apačios į viršų“ pagrįstų tarptautinių ir tarpregioninių iniciatyvų kūrimą bendrų vertės grandinių plėtros ir bendro kūrimo srityje. Jų įgyvendinimą palengvintų regionai arba regioniniai veikėjai, tačiau iniciatorių vaidmuo atitektų klasteriams ir pramonei. Todėl dabar į darbotvarkę įtrauktas daugiapakopis paramos mechanizmas, skirtas klasterių įgalintoms Europos ekosistemoms.

Siekdami paskatinti regionus ir programas laikytis pramonės inicijuojamo metodo ir siekti strateginės klasterių partnerystės, Regioninės ir miestų plėtros GD bei Vidaus rinkos, pramonės, verslumo ir MVĮ GD 2015 m. balandžio 27–28 d. surengė konferenciją „GROW your REGION“. Renginys draugėn subūrė 350 regioninės politikos formuotojus ir klasterių atstovus, kad jie galėtų išnagrinėti bendrus metodus, naudotinus įgyvendinti pažangiąją specializaciją ir ekonominius pokyčius per klasterius.

Renginio metu buvo patvirtintas poreikis kurti tikslingesnę ir labiau strateginę tarpregioninę bendradarbiavimą, leidžiantį judėti bendrų ekosistemų kūrimo sisteminio metodo link. Šie du GD dabar planuoja tolesnę ekspertų seminarą. Žiemą

(6) Pvz., peržiūrėtame Baltijos jūros regiono veiksmų plane (2015 m. birželis) aiškiai išdėstyta, kad siekiant visiškai išnaudoti regiono inovacijų galimybes reikia daugiau „pažangių, tarpsektorinių ir tarpregioninių partnerysčių... – tokių, kokias ėmėsi įgyvendinti „Vanguard“ iniciatyva“.

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/communic/baltic/action_09062015_en.doc

(7) http://ec.europa.eu/regional_policy/index.cfm/en/conferences/grow_region/

vyksiančiame renginyje bus apžvelgiami galimi bendri veiksmai Europos klasterių partnerystėms pažangiosios specializacijos srityje skatinti.

Bendradarbiavimas su kitomis Komisijos tarnybomis suteikia galimybę tolesnėms sinergijoms, pvz.:

- ▶ su Energetikos GD (naudojantis nauja pažangiosios specializacijos platforma) – stiprinti **energetikos sąjungą**;
- ▶ su Ryšių tinklų, turinio ir technologijų GD – dėl regioninių centrų vaidmens, kuris ypač svarbus **skaitmeninės darbotvarkės** įgyvendinimui;
- ▶ su Mokslinių tyrimų ir inovacijų GD – prisidėti prie naujojo **žiedinės ekonomikos veiklų plano** įgyvendinant atitinkamas pažangiosios specializacijos strategijas.

Šios plėtros veiklos rodo, kad ES politikos paramos mechanizmai, ypač regioninė politika, šiuo metu regionus ir klasterius įgalina suteikti ekonomikoms pajėgumų keistis, kartu pagerinant regionų gerovės lygių konvergenciją.

Kitas iššūkis – konsoliduoti nuoseklią paramos sistemą. Tai padaryti leidžia už regioninę politiką atsakingai Komisijos narei **Corinnai Crețu** suteikti įgaliojimai kuo labiau sustiprinti sinergiją tarp politikos priemonių.

Siekiant peržengti ribas ir praktiškai įgyvendinti realias sinergijas, būtina regioninių institucijų ir klasterių lyderystė. Juos reikia įgalinti ir paremti, suteikiant galimybę plėtoti strategines partnerystes dėl bendrų investicijų, užmegzti ryšį

AUKŠTO LYGIO KONFERENCIJA DĖL PAŽANGIOSIOS SPECIALIZACIJOS STRATEGIJŲ ĮGYVENDINIMO 2016 M. BIRŽELIS

Regioninės ir miestų plėtros politikos organizuojamame renginyje bus apžvelgta ES ir regioninė pastarųjų metų patirtis plėtojant pažangiosios specializacijos metodą, įvertinti pirmieji naujo tarpregioninio bendradarbiavimo šioje srityje rezultatai (tokie kaip „Vanguard“ iniciatyva ir Europos klasterių partnerystės). Taip pat bus apsvarstyti būsimi veiksmai.

Pagrindiniai diskusijos klausimai: pažangiosios specializacijos strategijų internacionalizavimas, klasterių politikų ir pažangiosios specializacijos konvergencija, taip pat – tokių veiksmų Europos inovacijų ekosistemoje paramos priemonių sinergijos.

sutarčių sudarymui ir tokiu būdu atverti naujas verslo galimybes bei išnaudoti augimo galimybes.

▶ DAUGIAU INFORMACIJOS

http://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/brochures/2014/smart-specialisation-and-europes-growth-agenda

▶ REGIOSTARS

REGIONINIŲ PROJEKTŲ,
SKIRTŲ KOVAI SU PAGRINDINIŲ
EUROPOS PROBLEMOMIS,
MINĖJIMO ŠVENTĖ

▶ PAŽANGUS AUGIMAS

MVĮ augimo galimybių skaitmeninei ekonomikai įgyvendinimas.

▶ SKAITMENINIS TURIZMAS

Velsas (Jungtinė Karalystė)

E. verslo srityje palyginti mažai pažengusias turizmo sektoriaus MVĮ projektas paskatino žengti į skaitmeninio verslo amžių.

▶ www.visitwales.com

▶ AGRIPİR

Europos teritorinis bendradarbiavimas – Baskija, Katalonija (Ispanija), Vidurio Pirėnai, Akvitanija (Prancūzija)

„Agripir“ inicijavo tradicinio ūkininkavimo srityje taikomas naujoviškas technologijas ir Pirėnų kalnų aukštumose įsikūrusį regioną pavertė konkurencingesniu.

▶ www.agripir.com

▶ SKANDINAVIJOS ŽAIDIMŲ KŪRĖJAI

Europos teritorinis bendradarbiavimas – Vidurio Jutlandija (Danija), Vakarų Švedija

Projektas siūlo verslo konsultacijas ir mokymus jauniems verslininkams, dirbantiems skaitmeninių žaidimų sektoriuje.

▶ www.videndjurs.dk

▶ TORŪNĖS TECHNOLOGIJŲ PARKO PLĖTRA

Kujavijos Pamaro vaivadija (Lenkija)

Pasaulinio lygio Torūnės technologijų parko infrastruktūra siūlo paramą naujas įmones plėtojantiems verslininkams.

▶ www.smartspace.io/en

„RegioStars“ apdovanojimais jau aštunti metai pagerbiami vieni labiausiai įkvepiančių ir novatoriškiausių regioninių projektų, kuriuos remia ES sanglaudos politikos fondai.

Keturių šių metų kategorijų – „Pažangaus augimo“, „Tvaraus augimo“, „Integracinio augimo“ ir „CityStars“ – finalininkai sėkmingai sprendžia prioritetinius iššūkius, su kuriais šiuo metu susiduria Europa.

Nepriklausoma „RegioStars“ apdovanojimų komisija, vadovaujama Europos Komisijos nario Lambert Van Nistelrooij, iš 143 paraiškų atrinko 17 finalininkų. Toliau pateikiami kiekvienos kategorijos finalininkai – nuorodose rasite daugiau informacijos apie šiuos sėkmingus ir novatoriškus projektus. Laimėtojai bus paskelbti 2015 m. spalio 13 d. Briuselyje, OPEN DAYS metu.

▶ TVARUS AUGIMAS

Investicijų į energijos vartojimo efektyvumo didinimą, teikiantį naudos piliečiams ir visuomenei, sutelkimas.

▶ MILD HOME

Europos teritorinis bendradarbiavimas – Burgenlandas (Austrija), Yugožapaden (Bulgarija), Tesalija (Graikija), Közép-Dunántúl (Vengrija), Venetas, Emilija–Romanija (Italija), Vest (Rumunija), Belgradas (Serbija)

Partneriai iš septynių valstybių sujungia jėgas, kad išplėtotų tvaresnius statybų metodus ir ekologiško kaimo koncepciją.

▶ www.mildhome.eu/

▶ PICSA

Andalūzija (Ispanija)

Andalūzijos tvarių statybų programa regiono statybų sektorių pavertė žalesniu ir padėjo sukurti darbo vietų.

▶ www.agenciaandaluzadelaenergia.es/ciudadania/programa-de-impulso-la-construccion-sostenible-de-andalucia/

▶ ŽALIASIS LONDONO FONDAS

Londonas (Jungtinė Karalystė)

ES ir kitas viešasis finansavimas didina žaliosios Londono infrastruktūros mastą ir tempą.

▶ www.leef.co.uk/

„Tai akiratį išplečianti patirtis – pamatyti, kaip regioninė politika gali paskatinti naujoviškus sprendimus suteikdama finansavimą vietos veikėjams, kad šie savo vizijas ir idėjas paverstų tikrove.“

► LAMBERT VAN NISTELROOIJ – EUROPOS PARLAMENTO NARYS, 2015 M. „REGIOSTARS“ KOMISIJOS PIRMININKAS

► „CITYSTAR“

Miestų pokyčiai rengiantis ateities iššūkiams.

► FÖRETAGSAMMA VH

Vakarų Švedija

Siekdamas paskatinti verslą ir verslumą, projektas teikia verslo konsultacijas jauniems verslininkams, pradedančiosiems ir naujai įkurtoms įmonėms.

► www.foretagsammavastrahisingen.se

► IMAGINE

Europos teritorinis bendradarbiavimas – Severoiztochen (Bulgarija), Aukštutinė Bavarija (Vokietija), Pietų Danijos regionas (Danija), Katalonija (Ispanija), Šiaurė-Pa de Kalė (Prancūzija), Emilija–Romanija (Italija), Nord-Vest (Rumunija), Berkšyras, Bakingamšyras ir Oksfordšyras (Jungtinė Karalystė)

Aštuoni miestai partneriai subūrė vietos žmones ir organizacijas plėtoti tvaresnį energijos vartojimą.

► www.imaginelowenergycities.eu

► TORRENT DELS MADUIXERS

Katalonija (Ispanija)

Moderni atliekų valdymo infrastruktūra mažina Barcelonos CO₂ emisijas ir suteikia bendruomenei naujų erdvių.

► <http://w2.bcn.cat/obres/es/europa>

► EURO CITY OF CHAVES-VERÍN

Europos teritorinis bendradarbiavimas – Galicija (Ispanija), Norte (Portugalija)

Du miestai sutelkė jėgas, kad sukurtų vieną „Euromiestą“ ir pasiūlytų bendras savivaldybės paslaugas ir infrastruktūras.

► <http://en.eurociadachavesverin.eu/>

► IMPLEMENT

Europos teritorinis bendradarbiavimas – Vidurio Jutlandija (Danija), Vakarų Švedija, Sør-Østlandet (Norvegija)

Kad paskatintų biodujų naudojimą transporto ir šildymo sektoriuje, „Implement“ išplėtojo tvarias iniciatyvas ir priemones.

► www.energiyenskive.dk

► INTEGRACINIS AUGIMAS

Gyventojų, kuriems gresia skurdas arba socialinė atskirtis, integravimas į visuomenę.

► GALIMYBĖ DIRBTI

Praha, Střední Čechy, Severozápad (Čekijos Respublika)

Nusikalstamą veiklą anksčiau vykdžiusiems asmenims ir darbdaviams buvo suteikta informacija apie tai, ką bausmę kalėjime atlikę asmenys galėtų suteikti darbovietėms.

► www.rubikoncentrum.cz

► MOMENTUM

Airija

Visą Airiją aprėpęs projektas ilgą laiką darbo neturintiems asmenims padėjo grįžti į darbo rinką.

► www.momentumskills.ie

► BURGO ŠEIMINIAI CENTRAI

Yugoiztochen (Bulgarija)

Naujos būsto infrastruktūros ir socialinės paslaugos palankių sąlygų neturintiems vaikams suteikė geresnes gyvenimo sąlygas.

► www.burgas.bg

► FIT FOR WORK

Velsas (Jungtinė Karalystė)

„Fit for Work“ daugiau kaip 1600 darbuotojų padėjo sumažinti ilgalaikio nedarbingumo dėl ligos lygį – projektas buvo skirtas ir fizinei, ir psichinei sveikatai.

► www.rcs-wales.co.uk

► DIRITTI A SCUOLA

Apulija (Italija)

Mišriais švietimo ir socialinių paslaugų metodais pagrįstas projektas regione drastiškai sumažino mokyklos nebaigusiųjų skaičių.

► www.pugliausr.it/default.aspx?Page=Office_Section&code=132&tipo=1

► DAUGIAU INFORMACIJOS

http://ec.europa.eu/regional_policy/en/regio-stars-awards/

▶SAVO ŽODŽIAIS

SUINTERESUOTŲJŲ SUBJEKTŲ POŽIŪRIAI Į 2014–2020 M. SANGLAUDOS POLITIKĄ

Panorama dėkinga už jūsų indėlį!

„Savais žodžiais“ – tai žurnalo „Panorama“ skiltis, kurioje savo planais 2014–2020 m. laikotarpiui dalijasi vietos, nacionalinio ir Europos lygmens suinteresuotieji subjektai.

„Panorama“ laukia atsiliepimų Jūsų gimtąja kalba. Juos galėsime skelbti būsimuose leidimuose: susisiekite su mumis dėl tolesnės informacijos apie Jūsų atsiliepimo pateikimo terminus ir rekomendacijas.

▶regio-panorama@ec.europa.eu

▶AIRIJA

▶PROGRAMOS ĮGYVENDINIMĄ TOBULINAME KAIP „LABIAU IŠSIVYS- TĘS“ REGIONAS

Nekantraujame pasidžiaugti pranašumais, kurių mūsų regionui suteiks 2014–2020 m. pasienio, vidurio ir vakarų (BMW) regioninė veiksmų programa. Pasienio, vidurio ir vakarų regione dominuoja kaimo vietovės. Jis neseniai priskirtas „labiau išsivysčiusių“ regionų kategorijai, tad naujoji mūsų programa sutelkta į ribotą prioritetinių temų skaičių. Tai lems išmatuojamą poveikį pasirinktiems investavimo prioritetams.

Teigiamai vertiname sprendimą 2014–2020 m. programose skirti dėmesį aiškių rezultatų siekiui. Stengiamės stiprinti programos įgyvendinimo efektyvumą, pvz., inicijuojame elektroninius duomenų mainus (e. sanglauda) ir supaprastinto išlaidų apmokėjimo naudojimą. Naujoji programa regione leis atlikti daugiau taikomųjų mokslinių tyrimų – bus skatinamas bendradarbiavimas pramonės srityje, kiekvienam miestui ir kaimui bus suteikta prieiga prie universalus sparčiojo plačiajuosčio ryšio (nauda pajus 145 000 namų ūkių). Paramą 15 000 įmonių toliau teiks Vietos verslo tarnybos ir „Enterprise Ireland“. Daugiau kaip 10 000 socialinių būstų ir mažas pajamas gaunančių namų ūkių bus gerinamas energijos vartojimo efektyvumas. Stiprinsime

tvartos miestų plėtros strategijas, kurių nauda juntama ekonominėje, socialinėje ir aplinkos srityse.

320 mln. eurų vertės ERPF bendrai finansuojama programa suteiks įvairią paramą mūsų regiono įmonėms. Tai apims tiesioginę paramą moksliniams tyrimams ir inovacijoms bei galimybėms dalyvauti mokslinių tyrimų programose, užmegzti novatoriškas partnerystes su mokslinių tyrimų centrais, dirbančiais su konkrečioms įmonėms aktualiais mokslinių tyrimų projektais. Programos metu bus toliau padedama mikroįmonėms.

Vietos verslo tarnybos teiks verslo informaciją, konsultacijų paslaugas, pajėgumų stiprinimo mokymus ir finansinę paramą. Taip pat bus toliau vykdoma MVĮ plėtros programa, skirta gamybos ir tarptautinių paslaugų įmonėms. MVĮ plėtrai ir galimam e. verslo naudojimui palankią aplinką stiprins universalus spartusis plačiajuostis ryšys, kuriuo bus aprūpintos visos šiuo metu tokių paslaugų negaunančios teritorijos.

Programa taip pat apima strateginį perėjimą nuo mokslinių tyrimų infrastruktūros kūrimo prie paramos taikomiesiems moksliniams tyrimams ir komercializacijai – daugiau dėmesio skirsime pramonės sektoriaus dalyvavimui finansuojamuose mokslinių tyrimų projektuose, atitinkančiuose Airijos pažangiosios specializacijos strategiją.

Programą įgyvendins mūsų partneriai vyriausybės departamentuose, valstybinėse agentūrose, vietos institucijose ir aukštojo mokslo įstaigose. Taip užtikrinsime, kad būtų efektyviai pasinaudota visomis priemonėmis, įskaitant projektų atranką ir patvirtinimą, mokėjimo prašymus ir išlaidų deklaracijas, ir šios priemonės suteiks naudos atrinktiems paramos gavėjams regione.

GERRY FINN – 2014–2020 m. pasienio, vidurio ir vakarų regioninės veiksmų programos vadovaujančiosios institucijos direktorius

▶ LIETUVA

▶ ENERGIJOS VARTOJIMO EFEKTYVUMAS LIETUVOJE: PROBLEMA SPRENDŽIAMA FINANSINĖMIS PRIEMONĖMIS

Energijos vartojimo efektyvumas yra esminis žalesnės ekonomikos ir viešųjų bei privačių išlaidų taupymo variškis. Todėl tai yra vienas iš pagrindinių 2014–2020 m. ES investicijų Lietuvos veiksmų programos strateginių tikslų.

Perėjimas didesnio energijos vartojimo efektyvumo link

Per pastarąjį dešimtmetį energijos vartojimo efektyvumas Lietuvoje sparčiai augo. Vis dėlto energijos lygis daug aukštesnis nei daugelyje valstybių narių. Vienas iš būdų pagerinti energijos vartojimo efektyvumą – modernizuoti senus daugiabučius namus, kurių Lietuvoje yra maždaug 37 000. Kad šis procesas būtų sėkmingas, 2009 m. pradėjome įgyvendinti daugiabučių namų modernizavimui skirtas finansines priemones.

Nuo pat pradžių teko spręsti įvairias problemas – ne tik finansines. Reikėjo pakeisti bendrą viešąją nuomonę, kad modernizavimas nėra efektyvus sprendimas. Dabar skaičiai kalba patys už save, ir mes galime su džiaugsmu konstatuoti: šiandien siekiame išlaikyti aukštą modernizavimo kokybę, nes paskolų poreikis viršija finansavimo galimybes. Analizė parodė, kad kai kuriuose modernizuotuose namuose energijos suvartojimas sumažėjo 50 proc. Vis dėlto energijos efektyvumą galima ir reikia matuoti ne tik modernizuotų pastatų ar įgyvendintų energijos vartojimo efektyvumo priemonių skaičiumi. Svarbi ir gyvenimo kokybė bei saugi, sveika aplinka.

Finansinių priemonių naudojimas

Šiam procesui buvo ir tebėra būtinos ES lėšos ir finansinės priemonės. 2009 m. buvo įkurtas JESSICA valdymo fondas (jo lėšos siekia 227 mln. eurų), skirtas daugiabučių namų modernizavimui. Kadangi finansinių priemonių naudojimas energetikos sektoriuje patenkino lūkesčius, o parengtų projektų skaičius atskleidė didžiulę paklausą, pagal 2014–2020 m.

▶Pastatų renovacijos, kurias finansuoja JESSICA. Po renovacijų sumažėjus energijos poreikiams ir išlaidoms, padidėjo finansavimo paklausa.

finansinę programą buvo įsteigti trys nauji fondai: JESSICA II, Daugiabučių namų modernizavimo fondas (DNMF) ir Energijos efektyvumo fondas (ENEF).

Nacionalinės Viešųjų investicijų plėtros agentūros valdomas DNMF yra finansinė priemonė, kurios lėšos siekia 30 mln. eurų. JESSICA II yra „fondų fondas“ (lėšos siekia 150 mln. eurų), įkurtas siekiant pritraukti stambias privačias investicijas, kad būtų galima padidinti ES fondų svertą ir patenkinti milžinišką investicijų poreikį.

Naujai įkurtas ENEF (lėšos siekia 79 mln. eurų) yra skirtas teikti paskolas viešųjų pastatų modernizavimui ir išduoti garantijas gatvių apšvietimo projektams. Fondo uždaviniai apima ne tik investicijas į projektus, bet ir Lietuvoje plačiai dar neįgyvendinto ESCO modelio plėtrą. Tai pritrauks privačias investicijas ir privačių įmonių patirtį, kad būtų efektyviau panaudojamos ES lėšos ir sumažinta rizika. Šiuo metu Viešojo investavimo plėtros agentūra ieško galimų investuotojų, norinčių investuoti į energijos vartojimo efektyvumo projektus Lietuvoje.

2014–2020 m. laikotarpiu norime išnaudoti galimybes padidinti ES investicijų grąžą ir kaip galima geriau panaudoti apyvartinius fondus. Todėl planuojame plačiau naudoti finansines priemones. Siekiant įvertinti galimybes ir finansinių priemonių galimybes kitose viešosios infrastruktūros srityse (pvz., energetikos, vandens valymo, transporto, kelių infrastruktūros, IT ir kt.), šiuo metu plėtojama rinkos poreikių analizė.

ALOYZAS VITKAUSKAS – Lietuvos Respublikos finansų viceministras 2014–2020 m. Lietuvos veiksmų programos stebėsenos komiteto pirmininkas

▶PORTUGALIJA

▶AUGANTIS AZORŲ KONKURENCINGUMAS

Azorų archipelagą sudaro devynios apgyvendintos salos Atlanto vandenyne. Jos išsidėsčiusios maždaug 600 km teritorijoje. Teritorijos ypatybės ir jos ekonomika lėmė,

Kad Azorų salų autonominis regionas visuomet buvo klasifikuojamas kaip atokiausias regionas – tai konstatuota Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 348 straipsnyje. 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu ERPF veiksmų programa PROCONVERGENCIA yra esminė Azorų salų autonominio regiono viešojo finansavimo dalis.

PROCONVERGENCIA yra išsami programa, apimanti įvairią paramą pagrindiniam prieinamumui, taip pat švietimo, socialinei ir aplinkosaugos infrastruktūroms, įskaitant rinkinį priemonių, skirtų paskatinti ir paremti privačias investicijas bei sukurti išorines ekonomikas regioninių įmonių veiklai. Pasiėktus rezultatus galima iliustruoti įvairiais projektais, pvz.:

- ▶ nutiestas optinio pluošto kabelis, vakarinę salų grupę jungiantis su kitas salas juosiančiu žiedu;
- ▶ pastatyti funkciniai Azorų salų universiteto pastatai, surengtos kitos įvairios viešųjų mokyklų tinklo veiklos;
- ▶ išplėsta Fajalio salos ligoninė, aptarnaujanti didelį skaičių pacientų iš centrinės ir vakarinės salų grupių;
- ▶ atnaujintas švyturys – jis paverstas vulkanologijos centru, 2011 m. pelnysiu „RegioStars“ apdovanojimą;
- ▶ Terseiros saloje sukurta kelių infrastruktūra, kuri vandenyno uostą, žuvininkystės uostą, oro uostą ir pagrindinį pramonės parką jungia su Angra do Heroísmo miestu, pagrindiniu administraciniu centru.

Bendra vertė:
15 600 000 EUR
ES įnašas:
7 400 000 EUR

▶ Azorų salose gaminamas biomasės granules vietos įmonės naudoja kaip energijos šaltinį (pvz., pieno gamybai).

Kalbant apie siekį paskatinti privačias investicijas, projektas „Biomasės granulių gamyba Azorų salų autonominiame regione“ puikiai atskleidžia PROCONVERGENCIA prioritetus:

- ▶ 1) transformuoti vietos žaliavas;
- ▶ 2) regioninius produktus kurti naudojant svarbiausius regioninės ekonomikos išteklius ir
- ▶ 3) skatinti regioninių produktų eksportą.

Laikantis šio verslo plano, pramonė sparčiai auga – panaikinti vietos rinkos apribojimai, pramonės srityje inicijuotas klasiterių metodas, svarbus regioninei ekonomikai ir suteikiantis internacionalizacijos perspektyvą. Paramą gaunanti įmonė „NaturalReason“ vienu metu pateikė paraiškas projektams trijose Azorų salose (San Migelyje, Terseiroje ir Pike). Trys visiškai autonomiški pramonės subjektai, turintys savo administraciją, tieks išteklius savam regioninės rinkos segmentui ir galės savarankiškai sudaryti tiekimo sutartis, atitinkančias jų pajėgumus. Kiekvienoje saloje planuojama sukurti po devyniolika naujų darbo vietų.

RUI AMANN – vadovaujanti institucija,
Azorų salų autonominis regionas

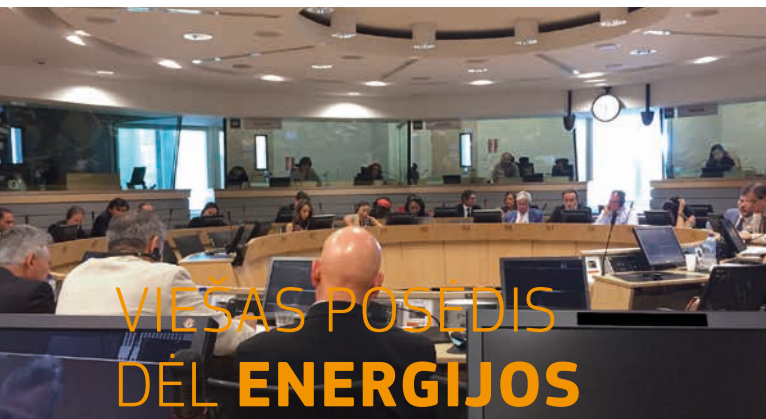

**BŪKITE
IŠGIRTI**

regio-panorama@ec.europa.eu

▶NAUJIENOS

[NAUJIENOS GLAUSTAI]

VIĖSAS POSĖDIS DĖL ENERGIJOS SAJUNGOS IR PAŽANGIŲ SALŲ

Europos Sąjungos salų prekybos ir pramonės rūmų tinklas INSULEUR liepos 10 d. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitete surengė viešą posėdį. Renginys, pavadintas „Energetikos sąjunga ir pažangios salos“, buvo skirtas aptarti salų teritorijų problemas ir galimybes, susijusias su energetikos politika.

Energetikos sąjunga yra vienas pagrindinių Junckerio Komisijos prioritetų, kuriuo siekiama ES piliečiams ir įmonėms užtikrinti saugų, tvarų, konkurencingą ir prieinamą energijos tiekimą. Šiuo aspektu daugelis ES salų yra ypatingi atvejai, nuo žemyninės Europos besiskiriančios infrastruktūros ir energijos tiekimo sąlygomis. Šios teritorijos, kuriose gyvena 20 mln. žmonių (apie 4 proc. ES gyventojų), sudaro svarbią Europos energijos tinklo dalį.

Nors salos dažnai būna atokios, sudaro nedidelę rinkos dalį, o jų jungtys nėra kokybiškos, jos taip pat turi vertingų atsinaujinančiosios energijos šaltinių – saulės, vėjo ir jūros energijos. Be to, jų rinkos yra mažos ir integruotos, tad idealiai tinka bandomiesiems energijos vartojimo efektyvumo projektams.

2014–2020 m. laikotarpiu ES salų energijos vartojimo efektyvumo ir atsinaujinančiosios energijos srities projektams numatyta skirti 380000 mln. eurų ERPF ir Europos strateginių investicijų fondų lėšų. Tai saloms suteiks galimybės pasitelkti pažangias metodikas ir tapti tikromis tvarios energijos srities pradininkėmis.

▶DAUGIAU INFORMACIJOS

www.insuleur.org/noticia.php?Cod_not=172

ES – KINIJOS IR ES – KARIBŲ REGIONO VALSTYBIŲ BENDRIJOS ATASKAITOS

Neseniai buvo skelbtos dvi naujos tarptautinių santykių ataskaitos. Jos pateikiamos „Inforegio“ svetainėje.

Pirmoje ataskaitoje apžvelgiamas 2006–2015 m. laikotarpio ES – Kinijos politikos bendradarbiavimas. Tai devynerius metus trukusio regioninės politikos bendradarbiavimo tarp Europos Komisijos Regioninės ir miestų politikos generalinio direktorato bei Kinijos nacionalinės vystymosi ir reformos komisijos apžvalga. Kasmetiniai aukšto lygio seminarai, bendros ataskaitos ir apsilankymai vietoje (šiose veiklose dalyvavo abiejų pusių regioninių ir miestų institucijų atstovai) pasirodė esą ypač sėkmingi skatinant keitimąsi patirtimi dėl regioninės ir miestų plėtros klausimų, pajėgumų stiprinimo ir kitų temų. Ataskaita siekiama sustiprinti bendradarbiavimą pagal 2020 m. ES – Kinijos strateginės bendradarbiavimo darbotvarkės sistemą.

Antroji ataskaita buvo skelbta ES – Karibų regiono valstybių bendrijos aukščiausiojo lygio susitikimo 2015 m. birželį metu. Joje pateikta aštuonerių metų ES ir Lotynų Amerikos bei Karibų šalių bendradarbiavimo regioninės, miestų ir tarpvalstybinės politikos srityje santrauka. Gausiai iliustruotoje ataskaitoje pateikiama daugybė projektų pavyzdžių, taip pat Komisijos narės C. Crețu bei Lotynų Amerikos valstybių partnerių pareiškimai.

▶DAUGIAU INFORMACIJOS

www.ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/cooperation/international/

Liepos 28 d. Europos Komisija paskelbė ES strategijos dėl Alpių regiono – EUSALP – įgyvendinimo pradžią. Strategija apima 7 šalis, kuriose gyvena daugiau kaip 70 mln. piliečių. Jos tikslas – sustiprinti bendradarbiavimą regione: paskatinti augimą, pagerinti infrastruktūrą, aplinkos apsaugą ir energijos valdymą.

Alpės tradiciškai laikomos vienu turtingiausių pasaulio regionų. Jos – Europos ekonominės veiklos ir inovacijų centras. Vis dėlto šio regiono šalys vis dar susiduria su daugybe bendrų iššūkių. Nemaža dalis jų susiję su ryšiais ir klimato kaita.

EUSALP yra ketvirtoji ES makroregioninė strategija – integruota sistema, vieno geografinio regiono valstybes nares ir kaimynines šalis suburianti kovai su bendrais iššūkiais. Šios strategijos remiasi jau esamais tinklais ir ES programomis, tokiomis kaip ESI fondai. Jomis siekiama spręsti bendras problemas ir kurti geresnę ekonominę, socialinę ir teritorinę sanglaudą.

EUSALP apima 7 šalis (Austriją, Prancūziją, Vokietiją, Italiją, Slovėniją, Lichtenšteiną ir Šveicariją), iš viso 48 regionus. EUSALP sutelkta ties keturiomis pagrindinėmis politikos sritimis.

►1. Ekonomikos augimas ir inovacijos: mokslinių tyrimų, turizmo ir MVĮ rėmimas bei skatinimas;

►2. Ryšiai ir judumas: kelių, geležinkelių ir prieigos prie plačiajuosčio ryšio gerinimas atokiose teritorijose;

►3. Aplinka ir energetika: bendrų išteklių sutelkimas siekiant išsaugoti aplinką ir skatinti energijos vartojimo efektyvumą;

►4. Tvirtas ir veiksmingas valdymo modelis regione.

Už regioninę politiką atsakinga Komisijos narė **Corina Crețu** išreiškė tvirtą pasitikėjimą EUSALP galimybėmis ir ekonominiu perspektyvumu: „Alpių regionams būdingos senos bendradarbiavimo tradicijos. Nemažai tinklų jau veikia, ir šios strategijos siekiamybė – sustiprinti esamą solidarumą. Tai ketvirtoji makroregioninė strategija Europoje. Patirtis rodo, kad jų sėkmė ypač priklauso nuo įsipareigojimo ir atsakomybės. Tad siekiant visiškai išnaudoti ES strategijos dėl Alpių regiono galimybes, mums reikia stiprios politinės lyderystės ir aktyvaus visų regioninių ir nacionalinių partnerių bendradarbiavimo.“

Europos Taryba šią strategiją turėtų priimti vėliau šiais metais.

► DAUGIAU INFORMACIJOS

http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/cooperation/macro-regional-strategies/alpine/

SKAITMENINIAI MVĮ POKYČIAI

Spalį Ryšio tinklų, turinio ir technologijų GD kvies išreikšti susidomėjimą dalyvauti naujų regioninių ekosistemų kūrimo skatinime. Šios ekosistemos turėtų kurti techninę paramą ir finansavimo galimybes gamybos sektoriaus MVĮ ir vidutinio dydžio įmonių (tai įmonės, kurių rinkos kapitalizacija siekia nuo 2 iki 10 mlrd. JAV dolerių) skaitmeniniams pokyčiams. Antrojo programos (2015–2018 m.) etapo metu regioniniai

kompetencijos centrai (veikiantys kaip inovacijų centrai) gali teikti paraiškas gauti finansavimą, skirtą atlikti kompetencijos centro ir regiono MVĮ bei vidutinio dydžio įmonių bendradarbiavimo technologijų srityje galimybių studiją. Minėtu bendradarbiavimu turi būti siekiama perduoti pagrindines naujausias technologijas, įgalinančias skaitmeninius pokyčius. Be to, bus ištirta galimybė tokį bendradarbiavimą remti regioninių fondų lėšomis.

► DAUGIAU INFORMACIJOS
www.i4ms.eu

I4MS

▶ NAUJAS SĄNAUDŲ IR NAUDOS ANALIZĖS PROJEKTŲ VERTINIMO SRITYJE VADOVAS

2014–2020 m. programavimo laikotarpiu numatyta apie 500 didelių investicinių projektų. Todėl reikiamas įvertinimo metodas – sąnaudų ir naudos analizė – buvo pakeistas, kad atitiktų naujus reikalavimus. Jis buvo skelbtas naujame suinteresuotiesiems subjektams skirtame vadove.

Svarbus strategijos „Europa 2020“ elementas – pasirinkti projektus, pasižyminčius geriausiais ekonominiais rezultatais ir galinčius stipriai prisidėti prie naujų darbo vietų kūrimo ir augimo.

Rezultatas – visi didelės apimties projektai (kurių galimos finansuoti išlaidos viršija 50 mln. eurų), įtraukti į ERPF ir Sanglaudos fondo veiksmų programas, buvo pagrįsti atlikus sąnaudų ir naudos analizės procedūrą. Dabar ši procedūra yra būtinas reikalavimas bendram finansavimui gauti.

Sąnaudų ir naudos analizė yra analitinė priemonė, naudojama investavimo sprendimui įvertinti. Ji padeda įvertinti projekto poveikį gerovei ir jo įnašą į ES sanglaudos politikos tikslus.

Pagal reformuotą sanglaudos politiką, sąnaudų ir naudos analizės vertinant projektus ir priimant dėl jų sprendimus reikalavimai buvo sustiprinti, taip pat buvo skelbtas naujas vadovas, kuriame aprašytos naujos procedūros.

Patikrinami metodai

Sąnaudų ir naudos analizės esmė – finansiškai įvertinti visą projekto naudą ir išlaidas, susijusias su visuomene. Tai svarbi nacionalinių ir regioninių institucijų naudojama valdymo priemonė. Siekiant, kad politika būtų sėkminga ir grįsta įrodymais, sprendimus dėl investavimo reikia priimti remiantis objektyviais ir patikrinamais metodais. Būtent todėl Komisija nuolat skatina naudoti sąnaudų ir naudos analizę tuomet, kaip projektų lėšos viršija 50 mln. eurų.

„Sąnaudų ir naudos analizės tikslas – užtikrinti nuoseklų sprendimų įvertinimo procesą, apgalvojant jų pasekmes.“

Komisija lemia sąnaudų ir naudos analizės tendencijas.

▶ PROFESORIUS MASSIMO FLORIO – MILANO UNIVERSITETAS (SĄNAUDŲ IR NAUDOS ANALIZĖS METODOLOGIJOS PLĖTROS PROCESSE DALYVAUJA JAU 20 METŲ)

Analizė turėtų padėti patvirtinti, ar projektui reikalingas ES finansavimas, ar jis yra vertas gauti ESI fondų išteklius.

Taigi siekiant užtikrinti didelės apimties projekto bendro finansavimo patvirtinimą, atitinkama vadovaujančioji institucija turi suteikti prieigą prie tam tikros informacijos. Naujajame vadove pateikti principai, metodai ir kriterijai padės paramos gavėjams, viešųjų sprendimų priėmėjams ir nepriklausomiems peržiūrą atliekantiems subjektams geriau suprasti, kokios informacijos reikia norint įvertinti investicinio projekto socialinę ir ekonominę naudą bei sąnaudas.

Bendras metodas

Atnaujintame vadove susitelkiama ties praktiniais elementais, kartu neatsilikant nuo mokslo bei ekonominės gerovės naujovių, kad būtų galima išanalizuoti, ar projektas pagerintų visuomenės gyvenimą. Vadovas skirtas įvairiam naudotojų spektrui. Galimi naudotojai – Komisijos tarnybų pareigūnai, valstybių narių ir šalių kandidačių tarnautojai, finansinių institucijų darbuotojai bei konsultantai, dalyvaujantys investicinių projektų parengimo ar įvertinimo procese.

Naudos ir sąnaudų analizės etapai apima pasirinktos investavimo galimybės finansinę analizę, ekonominę analizę ir rizikos įvertinimą, taip pat poveikio aplinkai įvertinimą. Naudos ir sąnaudų analizei būtinas paaiškinimas, kaip projektas atitinka tam tikras prioritetingas veiksmų programos (-ų) kryptis, taip pat – koks yra tikėtinas projekto indėlis siekiant tiek prioritetingų ašių konkrečių tikslų, tiek socialinės ir ekonominės plėtros.

Siekiant palengvinti sąnaudų ir naudos analizės suvokimą ir praktinį taikymą skirtinguose vadove aptariamuose sektoriuose, pateikiami įvairūs atvejų tyrimai (atlikti tokiose srityse kaip transportas, aplinka, energija, plačiajuostis ryšys, moksliniai tyrimai ir plėtra bei inovacijos).

Aukštesni slenksčiai, mažesnis didelės apimties projektų skaičius

Sanglaudos politikos investiciniai projektai turi atitikti bendrą strategiją „Europa 2020“ ir laikytis integruoto požiūrio naudoti įvairius ES finansavimo šaltinius, tokius kaip ESI fondai

ar „Horizontas 2020“. Galimi didelės apimties projektai turi atitikti ES teminius tikslus, tuomet – investavimo prioritetus ir paskui – konkrečius tikslus. Jie vertinami remiantis rezultatais ir rodikliais. Toks metodas sukuria tiesioginį ryšį tarp projektų ir programų. Rezultatus galima išmatuoti remiantis fiziniiais rodikliais.

2014–2020 m. programavimo laikotarpiu buvo nustatyti didesni slenksčiai (75 mln. eurų transporto ir energetikos projektams pagal 7-ąjį teminį tikslą). Be to, jie susieti su tinkamomis finansuoti išlaidomis (ne bendromis išlaidomis). Šie pokyčiai lems mažesnę didelės apimties projektų skaičių. 2007–2013 m. apie 80 mlrd. eurų buvo investuota į daugiau kaip 1 000 didelės apimties projektų. Pakeitus slenksčių lygį, 2014–2020 m. laikotarpiu numatoma įgyvendinti apie 500 didelės apimties investicinių projektų. Juos savo veiksmų programose turėtų nustatyti valstybės narės.

Pagrindinis JASPERS ekspertinių žinių vaidmuo

JASPERS – tai Komisijos (Regioninės ir miestų politikos GD), Europos investicijų banko ir Europos rekonstrukcijos ir plėtros banko partnerystės. Didelės apimties projektų plėtros ir vertinimo srityje JASPERS tenka reikšmingesnis – nepriklausomų ekspertų ir konsultantų – vaidmuo. Didelės apimties projektus turi peržiūrėti JASPERS. Komisijai pateikiama nepriklausoma kokybės apžvalga užtikrina vienodas sąlygas visose valstybėse narėse ir sektoriuose.

JASPERS dalyvavimas gali padėti užtikrinti tinkamą projektų pristatymą, o nepriklausoma kokybės apžvalga suteikia geresnes galimybes gauti patvirtinimą.

JASPERS teikė technines konsultacijas Regioninės ir miestų politikos GD rengiant naudos ir sąnaudų analizės vadovą. JASPERS ypač prisidėjo prie praktinių klausimų, susijusių su didelės apimties infrastruktūros projektais, atkreipė dėmesį į geriausios praktikos pavyzdžius ir dažniausias klaidas, daromas atliekant sąnaudų ir naudos analizę. Ateityje Komisija drauge su JASPERS reguliariai rengs sąnaudų ir naudos analizės forumus, skirtus apsikeisti geriausios praktikos pavyzdžiais ir patirtimi, sukaupia atliekant sąnaudų ir naudos analizę. Tai leis tobulinti investicinių projektų patvirtinimo sistemą.

SAŪNAUDŲ IR NAUDOS ANALIZĖS VADOVO PRISTATYMAS

Liepos mėnesį Komisija surengė konferenciją, kurios metu pagrindiniams suinteresuotiesiems subjektams pristatė atnaujintą 2014–2015 m. programavimo laikotarpio investicinių projektų, kuriuos finansuos ERPF ir Sanglaudos fondas, sąnaudų ir naudos analizės vadovą.

Renginio metu buvo atkreiptas dėmesys į tai, kas svarbiausia taikant sąnaudų ir naudos analizės principus investicinių projektų atveju, ir kaip tai reikėtų daryti praktiškai. Renginyje kalbėję ekspertai atkreipė dėmesį į pagrindinius teisėkūros, procedūrų ir metodologijos pokyčius, susijusius su didelės apimties projektais ir požiūriu į sąnaudų ir naudos analizę.

Walter Deffaa, Regioninės ir miestų politikos GD generalinis direktorius, paminėjo pagrindinę sąnaudų ir naudos analizės vadovo ambiciją – griežtumą suderinti su praktiniu įgyvendinimu.

▶ATSISIŪSKITE VADOVĄ
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/cba_guide.pdf

► „EUROPA 2020“ PAŽANGOS VERTINIMAS

ES dešimties metų trukmės darbo vietų kūrimo ir augimo strategija „Europa 2020“, pradėta įgyvendinti 2010 m., yra skirta kurti pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo sąlygas. Strategijos „Europa 2020“ indekse apžvelgiami pirmųjų ketverių strategijos metų duomenys. Taip užtikrinamas „Europa 2020“, kaip pokrizinės valstybių narių ir regionų strategijos, efektyvumas.

Indeksas apima penkias pagrindines tikslines strategijos „Europa 2020“ sritis – užimtumą, švietimą, skurdo mažinimą, inovacijas, kovą su klimato kaita ir energijos tvarumą. Pagal kiekvieną tikslą indeksas valstybes nares, regionus ir miestus įvertina taškais, susijusiais su artumu nustatytiems tikslams.

ES apžvalga

Per pirmuosius ketverius strategijos „Europa 2020“ metus buvo pasiekta pažangos daugelio ES ir nacionalinių tikslų srityse. Vis dėlto dėl ekonomikos krizės daugelio šalių užimtumo ir skurdo rodikliai menkai tepasikeitė. Šešių valstybių narių rezultatai suprastėjo – labiausiai smuko Kipro indeksas (devyniais taškais), Graikija ir Portugalija prarado po tris taškus.

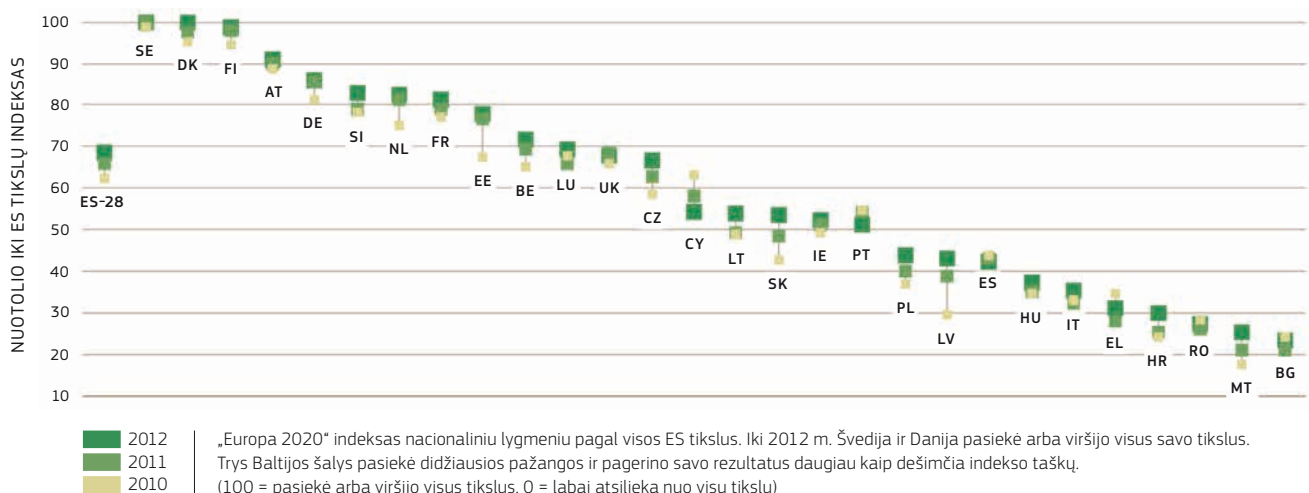
Regioninė įtaka

Analizė taip pat leidžia įvertinti, kiek sėkminga visų ES regionų veikla. Įvairūs skirtingų regionų – netgi esančių toje pačioje šalyje – efektyvumo lygis suteikia galimybę nustatyti geriausias praktikas ir jomis pasidalinti.

Pagal sanglaudos politikos regionų kategorijas, mažiau išsivysčiusių regionų užimtumo rodikliai, aukštojo išsilavinimo rodikliai bei mokslinių tyrimų ir plėtros BVP dalis yra gerokai mažesnė, tuo tarpu labiau išsivysčiusių regionų taškai gerokai aukštesni pagal visus „Europa 2020“ rodiklius.

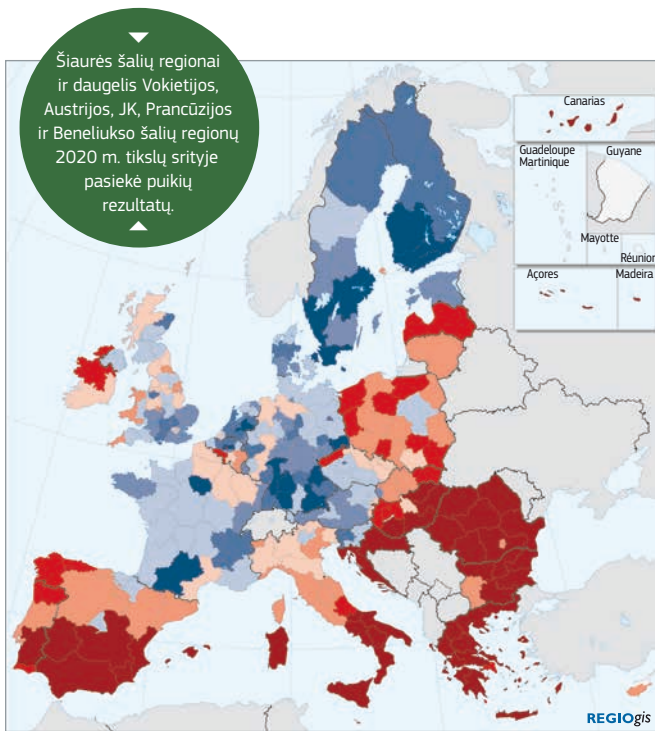
Be to, indekso duomenys rodo, kad sostinių regionai dažnai yra vieni sėkmingiausių šalyje. Atotrūkis tarp sostinės ir antrojo pagal sėkmingumą regiono rezultatų ypač didelis Bulgarijoje, Rumunijoje ir Slovakijoje. Rumunijos ir Bulgarijos sostinių regionai lenkia įvairias ES–15 valstybes nares (tokias kaip Ispanija, Graikija ir Italija). Bratislavos regionas lenkia net 21 valstybę narę. Analizė parodė, kad indekso įvertinimais dideli miestai lenkia mažesnius miestelius, priemiesčius ir kaimo vietas. Nyderlandų, Švedijos ir Suomijos miestai jau pasiekė užimtumo, švietimo ir skurdo mažinimo tikslus, numatytus strategijoje „Europa 2020“.

„EUROPOS 2020“ INDEKSAS 5 PAGRINDINIAI ES TIKSLAI, 2010–2012 M.

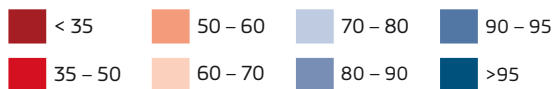
Šaltinis: Europos Komisija (pagal „Eurostato“ ir EEA duomenis)

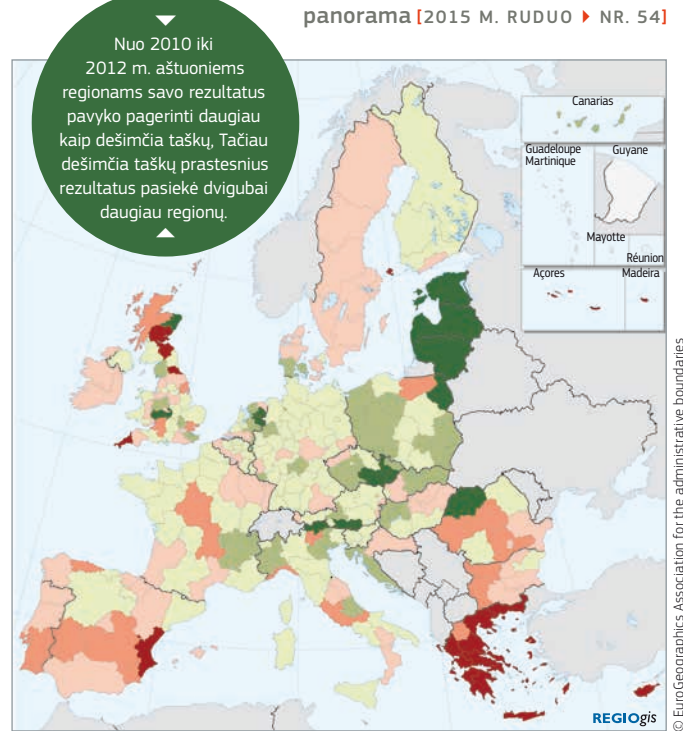
► „EUROPA 2020“ INDEKSAS – 4 PAGRINDINIAI ES TIKSLAI, 2012 M.

NUOTOLIO IKI ES TIKSLŲ INDEKSAS

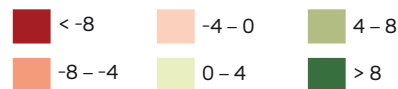
100 = yra pasiekusi arba viršija visus tikslus
0 = nuo visų tikslų yra nutolusi toliausiai
ES vidurkis = 71,4

Šaltinis: Europos Komisija (pagal „Eurostato“ ir EEA duomenis)

► „EUROPA 2020“ INDEKSO POKYČIAI – 4 PAGRINDINIAI ES TIKSLAI, 2010–2012 M.

NUOTOLIO IKI ES TIKSLŲ INDEKSO POKYČIAI

> 0 = siekdamas tikslų padarė pažangą
> 0 = siekdamas tikslų nepadarė pažangos
ES vidurkis = 3

Šaltinis: Europos Komisija (pagal „Eurostato“ ir EEA duomenis)

Šį atotrūkį visų pirma lemia geresnės užimtumo galimybės, geresni rezultatai švietimo srityje ir žemesni skurdo rodikliai sanglaudos šalių miestuose⁽¹⁾. Tuo tarpu ne sanglaudos šalių miestams būdingi didesni skurdo ir atskirties rodikliai, mažesnis užimtumo lygis – išsilavinę ir turtingiausi piliečiai pasitraukia į priemiesčius, ir miestų centrai pritraukia didesnę dalį skurdžiai gyvenančių ir darbo neturinčių asmenų.

Tikslas – 2020 m.

Analizė padeda nustatyti sėkmingo strategijos „Europa 2020“ įgyvendinimo iššūkius. Nestebina nustatytas faktas, kad ekonomikos krizė sukėlė sunkumų siekiant užimtumo ir skurdo mažinimo tikslų, ir tam tikros šalys šį poveikį junta ir toliau. Mokslinių tyrimų ir plėtros srityje pasiekta pastebimos pažangos, tačiau siekiant strategijos „Europa 2020“ tikslo šias

tendencijas būtina stiprinti. Inovacijoms ir toliau būdinga stipri koncentracija – nėra ženklų, kad jos būtų perduodamos mažiau išsivysčiusiems regionams. ES pasiekė pažangos atsinaujinančiosios energijos ir šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos mažinimo srityje – vis dėlto priartėjimą prie tikslų iš dalies lėmė su krize susijęs energijos paklausos sumažėjimas. Pažanga siekiant švietimo tikslų kelia optimizmą, tačiau vėl sustiprintas užimtumo augimas gali ją prislopinti.

Vertinant bendrai, didžiausi iššūkiai – mažinti skurdą ir didinti užimtumo bei inovacijų lygį, kartu palaikant teigiamas tendencijas kitose tikslinėse srityse. ES sanglaudos politika maždaug trečdajį ES biudžeto investuoja į pagrindines sritis, atitinkančias strategiją „Europa 2020“, ir indeksas padės valstybėms narėms bei regionams pasiekti didžiausią ES finansavimo poveikį, susitelkiant ties specifinėmis problemomis ir plėtros poreikiais.

(1) Valstybės narės, kurių BNP vienas gyventojui yra žemesnis nei 90 proc. ES vidurkio ir kurios 2014–2020 m. laikotarpiu gali gauti Sanglaudos fondo paramą (Bulgarija, Kipras, Čekijos Respublika, Estija, Graikija, Kroatija, Latvija, Lietuva, Vengrija, Malta, Lenkija, Portugalija, Rumunija, Slovenija ir Slovakija).

► DAUGIAU INFORMACIJOS

<http://europa.eu/!wy97Wg>

Taip pat žr. straipsnį žurnalo „Panorama“ Nr. 52, 24 p.:

<http://europa.eu/!YB78tb>

Iš viso investuota:
2 200 000 EURJEREMIE valdymo
fondo dalis:
700 000 EUR

▶ IRT RIZIKOS KAPITALO FONDAI INICIJUOJA SĖKMINGAS PRADEDANČIASIAS ĮMONES

Pasitelkusi informavimo ir komunikacijos technologijas „Incrediblu“ jachtų nuomai Viduržemio jūroje suteikia vietą internetinėje rinkoje, ir atostogos plaukiojant jachta tampa prieinamos visiems.

„Incrediblu“ yra viena iš 45 novatoriškų pradedančiųjų įmonių, kurias rizikos kapitalo fondai remia per JEREMIE iniciatyvą Graikijoje (organizuojamą per Europos investicijų fondą). „Incrediblu“ bendrai finansuojama Graikijos skaitmeninės konvergencijos veiksmų programos, Europos regioninės plėtros fondo ir privataus kapitalo lėšomis.

Prieš trejus metus pradėjusi veikti „Incrediblu“ išplėtojo išsamią platformą, leidžiančią internetu rezervuoti laivus ir paneigiančią tradicinį įsitikinimą, kad atostogos plaukiojant jachta yra brangios ir reikalauja atitinkamos patirties. Internetinės paslaugos klientams leidžia pasirinkti kelionės tikslą, laivo tipą ir rezervacijos datas. Planuojantieji atostogas gali pasirinkti jiems tinkamą jachtą. Atlikus rezervaciją, „Incrediblu“ ją suderina su vienu iš 200 patyrusių kapitonų.

Pasak **Antonios Fiorakis**, „Incrediblu“ įkūrėjo ir generalinio direktoriaus, „Keliautojai jau pavargo nuo vienodų kasmetinių atostogų įprastose vietose. Visame pasaulyje smarkiai juntama tendencija atostogauti ne viešbučiuose. „Incrediblu“ suteikia galimybę rinktis alternatyvias atostogas – statišką vaizdą pro viešbučio langą pakeisti besikeičiančiais vaizdais plaukiojant jachta. Už tą pačią kainą.“

Po trejų metų sėkmingo darbo įmonė neseniai gavo papildomą 1,6 mln. eurų finansavimą. Jį suteikė investuotojų konsorciumas ir JEREMIE atviras fondas II.

JEREMIE iniciatyva

JEREMIE IRT rizikos kapitalo fondai apima investicijas į pagrindinių technologijų perdavimą bei pradedančiąsias IRT įmones. Tokiu būdu Europos Sąjungos struktūriniai fondai naudojami finansuoti mažąsias ir vidutinio dydžio įmones teikiant kapitalą. Tikslas – novatoriškų įmonių, kurių specializacija – informacijos ir ryšių technologijų (IRT) sritis, plėtra. Šios įmonės prisideda prie Graikijos, šiuo metu išgyvenančios ekonomikos krizę, skaitmeninio verslumo ekosistemos augimo.

Šiandien „Incrediblu“ Graikijoje siūlo 850 jachtų. Dar 2 100 jachtų po Viduržemio jūrą plaukioja Kroatijos, Turkijos ir Ispanijos vandenyse. Naujos investicijos įmonei padės plėsti savo veiklą Viduržemio jūroje ir padidins rezervacijų skaičių. Įmonės pasiekimų pagrindas – sėkmingas Graikijos JEREMIE iniciatyvos naudojimas. JEREMIE iniciatyva suteikia naujų galimybių remti ir stiprinti atvirumą, inovacijas ir skaitmeninį verslumą bei perėjimą prie skaitmeninės ekonomikos.

▶ DAUGIAU INFORMACIJOS
www.incrediblu.com

▶ DANIJA

▶ PRADEDANČIOJI ĮMONĖ SUKŪRĖ DRONĄ, NAUDOJAMĄ GELBĖJIMUI JŪROJE IR PRIEŽIŪRAI

Danijos įmonė kuria specializuotus dronus, galinčius dirbti jūroje ir automatiškai nusileisti ant judančių laivų.

„CumulusOne“ yra naujo tipo aukštųjų technologijų dronas, specialiai sukurtas veikti jūroje ir atliekantis tokias užduotis kaip gelbėjimas jūroje, perspėjimas dėl piratavimo ir aplinkos tyrimai. Šiose srityje paprastai naudojami specializuoti orlaiviai ar sraigasparniai, kuriems išleidžiama milijonai eurų.

2013 m. sausį Danijoje, Bornholme įsikūrusios įmonės „Little Smart Things“ tikslas – plėtoti nuotolinius sprendimus dėl oro nuotraukų ir vaizdo įrašų. Ji išvelgė puikią galimybę šiuos sprendimus taikyti jūroje. Norint civilinius dronus pritaikyti naudoti jūroje, reikėjo sukurti ypač tvirtą prietaisą su pažangiomis GPS sistemomis ir galimybe automatiškai nusileisti.

Per pastaruosius 18 mėnesių įmonė sukūrė droną „CumulusOne“, sveriantį mažiau kaip du kilogramus. Drono fiuzelažas pagamintas iš anglies pluošto ir „Kevlar“ medžiagos. Dronas turi fiksuotus sparnus, tačiau jam nereikia nusileidimo tako – „CumulusOne“ gali vertikaliai nutūpti ant labai mažo judančio ploto.

Dronas nenusileisdamas gali skristi iki trijų valandų ir atlaiko iki 12 m/sek. stiprumo vėją. Dronai sukurti taip, kad galėtų nusileisti net ant nedidelių laivų be sraigasparniams skirtos platformos ar kitokio nusileidimo įrenginio. Pažangios GPS technologijos ir pritaikyta navigacijos sistema leidžia nutūpti visiškai automatiškai.

„CumulusOne“ yra visiškai autonomiška sistema dėžutėje. Suplanavus misiją, orlaivis paleidžiamas rankiniu būdu. Jis atlieka misiją ir vertikaliai, ypač tiksliai nusileidžia ant žemės – jam nereikia tūpimo tako. Dėl šių savybių „CumulusOne“ yra vertinga priemonė atliekant tokias užduotis kaip paieška ir gelbėjimas jūroje, iškritusiojo už borto gelbėjimas, ledo valdymas, piratavimo išvengimas ir aplinkos priežiūra.

Dronas sukurtas glaudžiai bendradarbiaujant su Danijos technikos universiteto (DTU) erdvės departamentu ir Olborgo

universitetu, kurie padėjo sukurti tikslus GPS jutiklius ir matematinis modelius, reikalingus automatiniam nusileidimui ant laivų. „CumulusOne“ pasižymi didele naudingąja apkrova – iki 600 g. Esama daug galimybių droną pritaikyti individualiems poreikiams ir patobulinti jutiklį.

„Little Smart Things“ projekto plėtrai gavo Danijos inovacijų fondo subsidiją – vėliau paramą suteikė ERPF. Įkūrėjas ir generalinis direktorius **Esben Nielsen** 2014 m. gavo Danijos metų verslininko apdovanojimą.

▶ DAUGIAU INFORMACIJOS
<http://littlesmartthings.com/>

Bendra vertė:
255 000 EUR
ES indėlis:
102 000 EUR

DARBOTVARKĖ 2016 M.**SAUSIS**

_Kroatija (HR)

Pirmasis metinis
EUSAIR forumas**SAUSIS**

_Slovėnija (SI)

EUSALP įgyvendinimo
pradžios renginys**BIRŽELIS**

_Brukselis (BE)

Aukšto lygio pažangiosios
specializacijos renginys

Daugiau informacijos apie šiuos renginius galite rasti „Inforegio“ svetainės darbotvarkės skyriuje:

http://ec.europa.eu/regional_policy/lt/newsroom/events/

**LIKITE
PRISIJUNGE**

 http://ec.europa.eu/regional_policy/lt/

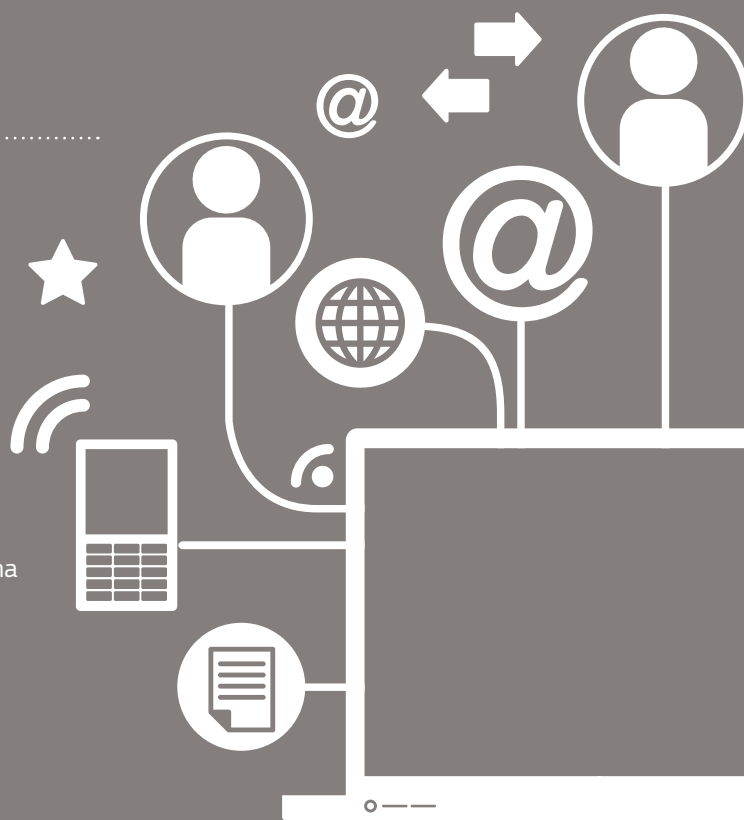
 www.twitter.com/@EU_Regional

 www.yammer.com/regionetwork
Regioninės ir miestų politikos GD bendradarbiavimo platforma

 www.flickr.com/euregional

 Registruokitės ir gaukite REGIOFLASH
www.inforegiodoc.eu

 www.twitter.com/CorinaCretuEU

■ Leidinių biuras

Europos Komisija, Regioninės ir miestų politikos generalinis
Ryšių direktoratas – Ana-Paula Laisy
Avenue de Beaulieu 1 – B-1160 Brukselis
E. paštas: regio-panorama@ec.europa.eu
Tinklavietė: http://ec.europa.eu/regional_policy/lt/

